

Затверджено
Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 № 88-Н

Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Інститут заочно-дистанційного навчання

Форма навчання заочна

Кафедра фінансів та банківської справи

Допускається до захисту

зав. кафедри _____ В.В. Карцева
(підпис, ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 2019 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ, ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ СУБ'ЄКТА
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

(за матеріалами ПРАТ «Енергопостачальна компанія «Херсонобленерго»)

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси і кредит»
освітнього ступеня магістра

Виконавець роботи: Машиністова Дар'я Сергіївна

(підпис, дата)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Прасолова Світлана Павлівна

(підпис, дата)

Рецензент: Климюк Тетяна Степанівна

Полтава 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	7
1.1 Визначення сутності грошових коштів та грошових потоків суб'єкта господарювання.....	7
1.2 Завдання та функції управління грошовими потоками суб'єкта господарювання.....	17
1.3 Системний підхід до управління грошовими потоками суб'єкта господарювання.....	25
Висновки за розділом 1.....	31
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПРАТ "ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ "ХЕРСОНОБЛЕНЕРГО" ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ НИМИ	32
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".....	32
2.2 Оцінка грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".....	41
2.3 Аналіз складу, структури, динаміки грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" та ефективності управління ними.....	51
Висновки за розділом 2.....	61
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	62
3.1 Формування стратегії управління грошовими потоками суб'єкта господарювання для підвищення їх ефективності.....	62
3.2 Прогнозування грошових потоків суб'єкта господарювання.....	69
3.3 Використання інвестиційних проектів для покращення менеджменту	

грошових потоків	ПрАТ	"Енергопостачальна компанія	
"Херсонобленерго".....			77
Висновки за розділом 3.....			87
ВИСНОВКИ.....			88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....			94
ДОДАТКИ.....			102

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання функціонування підприємства неможливе без використання фінансових ресурсів. Одним з головних місць серед фінансових ресурсів займають грошові кошти. Їх надходження та витрачання формується в результаті господарських операцій і вимагає суворого цільового спрямування на досягнення поставлених господарських завдань підприємства.

Порушення вказаних умов призводить до дисбалансу інших складових господарських засобів, технічної відсталості виробництва, фінансової залежності суб'єкта господарювання. Таким чином, ефективність управління найбільш ліквідними ресурсами, що залежить від своєчасного та оптимального контролю використання коштів, визначає рівень фінансової стабільності й можливість подальшого розвитку підприємства. Тобто грошові кошти є одним з вагомих факторів, що визначають фінансове становище підприємства, його життєздатність. Значущість та роль грошей на рівні підприємства обумовлює доцільність їх окремого детального дослідження, визначення стратегії і тактики управління формуванням та використанням грошових потоків суб'єкта господарювання.

Концептуальні основи сутності, виникнення та руху грошових потоків, а також управління ними, достатньо широко розглядаються в працях зарубіжних та вітчизняних учених: Ю. Брігхема, Л. Гапенскі, Д. Ван Хорна, А. Кінга, В. Бочарова, І. Бланка, В. Ковальова, С. Ф. Голова, В. М. Костюченка, А. Г. Загороднього, Л. Лігоненко, А. Поддєрьогіна, О. Терещенка, О. Шеремета та інших. Проте, хоча й досить багато напрацювань із зазначеної тематики, ще не сформовано єдиної теоретичної бази, яка б охоплювала увесь комплекс питань управління грошовими потоками підприємства.

Окрім того, не визначено єдиного однозначного підходу при визначенні та тлумаченні категорії грошові потоки.

Метою роботи є розвиток науково-методичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності менеджменту грошових потоків суб'єкта господарювання на основі вдосконалення їх діагностики та планування.

Для досягнення зазначеної мети поставлені такі завдання:

- надати визначення сутності грошових коштів та грошових потоків суб'єкта господарювання;
- розкрити завдання та функції управління грошовими потоками суб'єкта господарювання;
- розглянути системний підхід до управління грошовими потоками суб'єкта господарювання в умовах ризиків та невизначеності;
- надати загальну характеристику фінансово-господарської діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго";
- зробити оцінку грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" прямим та непрямим методами;
- провести аналіз складу, структури, динаміки грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" та ефективності управління ними;
- дослідити формування стратегії управління грошовими потоками суб'єкта господарювання для підвищення їх ефективності;
- здійснити прогнозування грошових потоків суб'єкта господарювання;
- запропонувати використання інвестиційних проектів для покращення менеджменту грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".

Об'єкт дослідження – процес менеджменту грошових потоків суб'єкта господарювання.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні питання щодо підвищення ефективності менеджменту грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" .

Розроблення наукових положень, методичних і практичних

рекомендацій здійснено на підставі опрацювання статистичних даних та вивчення результатів господарської діяльності підприємства ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за період 2016-2018 рр.

У ході дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи дослідження: методи порівнянь, групування, спостереження, комплексної оцінки, аналізу та синтезу, статистичних порівнянь тощо. Метод причинно-наслідкового зв'язку та абстрактно-логічний використовувалися при розробці пропозицій щодо напрямів підвищення ефективності менеджменту грошових потоків на ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".

Інформаційною базою для написання магістерської роботи були Закони України, правові та нормативні акти Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, періодичні українські та зарубіжні видання, монографії, річна звітність ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго", результати власних досліджень та державна статистична звітність.

Практичне значення одержаних у дипломній роботі результатів полягає в розробці рекомендацій щодо розробки напрямів підвищення ефективності менеджменту грошових потоків суб'єкта ПАТ "Херсонський хлібокомбінат", а саме: формування стратегії управління грошовими потоками суб'єкта господарювання для підвищення їх ефективності; прогнозування грошових потоків суб'єкта господарювання; шляхів використання інвестиційних проектів для покращення менеджменту грошових потоків підприємства.

Результати дослідження апробовані на XLII Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2018 рік (м. Полтава, 26–27 березня 2019 р.) (Додаток Е).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Визначення сутності грошових коштів та грошових потоків суб'єкта господарювання

В економічній літературі можна зустріти багато різноманітних визначень поняття «грошові кошти», для позначення якого у науковому обороті використовується широкий спектр термінів: «гроші», «грошові активи», «готівка», «фінансові ресурси», що призводить до неоднозначного розуміння сутності цих понять та зумовлює проблемні питання в бухгалтерському обліку цих об'єктів.

Перш за все, розглянемо трактування поняття «грошові кошти» в нормативних документах. Так, зокрема, Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (IAS 7) «Звіт про рух грошових коштів» визначає грошові кошти як готівку в касі та депозити до запитання [46]. Відповідно до Методичних рекомендацій з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банку та депозити до запитання [45]. У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» грошові кошти визначено, як готівку, кошти на рахунках в органах Державного казначейства України, у банках та депозити до запитання [49].

Отже, усі визначення поняття «грошові кошти», що наведені в діючих нормативних документах, сформульовані таким чином, що лише перераховують складові даного поняття.

Таке формулювання є досить недосконалим та потребує уточнення. На цьому наголошували й інші дослідники, зокрема, С.М. Остафійчук вважає, що так як грошові кошти є абсолютно ліквідними активами, тому до даного поняття не завжди можна віднести абсолютно всі залишки на рахунках в

банках, тому що їх ліквідність може сильно відрізнятись від абсолютної [54, с. 216]. Ми також підтримуємо думку автора, оскільки дійсно не всі кошти на рахунках в банках підприємство може використати в будь-який момент часу. Так, наприклад, якщо підприємство відкрило безвідзивний акредитив, то хоча ці кошти є його власністю, але використати їх у будь-який момент на власні потреби не може, оскільки зобов'язалося перерахувати їх іншому підприємству, на користь якого відкрито цей акредитив. У зв'язку із цим такі кошти не можна вважати абсолютно ліквідними активами підприємства та відносити до грошових коштів. Однак водночас не можна однозначно сказати, що до поняття «грошові кошти» варто включати тільки кошти на поточних рахунках у банківських установах, а кошти на інших рахунках в банках не варто включати. Так, кошти, що знаходяться на чекових книжках, банківських картках, які також вважаються коштами на інших рахунках в банках, підприємство може використати в будь-який момент часу, тому вони також є абсолютно ліквідними та належать до грошових коштів підприємства. У зв'язку із цим точно визначити склад грошових коштів суб'єкта господарювання на практиці буває дуже важко.

Враховуючи зазначене, проаналізуємо підходи до трактування поняття «грошові кошти» в економічній літературі. Окремі автори трактують грошові кошти як активи підприємства, зокрема, С.М. Остафійчук [54, с. 217], В.І. Єфіменко [23, с. 212]. Не можна не погодитися з такою думкою, оскільки дійсно вони можуть у будь-який момент часу бути використані для здійснення розрахунків, але вважаємо, що таке визначення не відображає в повній мірі сутності досліджуваного поняття.

Друга група авторів, а саме Й.С. Завадський [24, с. 323], Г.В. Осовська [53, с. 235] та інші вважають грошові кошти – доходами та надходженнями.

Вважаємо, що не доцільно застосовувати такий підхід, тому що грошові кошти можуть виступати не тільки у формі доходів та надходжень, але й у формі витрат.

Окрім того, в економічній літературі можна зустріти й інші визначення

грошових коштів.

Так, наприклад, В.В. Бабіч, С.В. Сагова [4, с. 280] зазначають, що під грошовими коштами варто розуміти валюту України та іноземну валюту; М. Дерій [20, с. 62] – основні сегменти для здійснення готівкових і безготівкових розрахунків між державними бюджетними установами та підприємствами; І.С. Несходовський [51, с. 15] – абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні приймати як платіжний засіб.

Отже, ознайомлення з теоретичними та методологічними напрацюваннями зарубіжних і вітчизняних економістів свідчить про відсутність єдиного, загальноприйнятого визначення поняття «грошові кошти». Тому варто сформулювати наступне визначення: грошові кошти є поняттям бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та може бути у формі готівки, коштів на рахунках в банку, депозитів до запитання. Дане визначення узагальнює виділені підходи до визначення грошових коштів та, на відміну від існуючих, воно включає в себе: сутність грошових коштів, напрями їх використання та кінцевий результат.

Грошові кошти, які отримує підприємство у результаті своєї діяльності, називаються грошовим потоком. Грошові надходження повинні мати постійний, динамічний характер. Це означає, що грошовий потік повинен бути безперервним. Поняття «грошовий потік» (Cash flow) включено у фінансову діяльність вітчизняних підприємств з іноземних джерел. Зокрема, міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (IAS 7) «Звіт про рух грошових коштів» визначає потоки грошових коштів як надходження і виплати грошових коштів і еквівалентів грошових коштів [46].

Ознайомлення з науковими працями провідних учених-економістів показало взаємозв'язок між економічними категоріями «грошові кошти» та «грошовий потік».

Одні економісти, зокрема О. Мартякова [43, с. 160], І. Єпіфанова [21, с. 248]) визначають грошовий потік як різницю між отриманими й виплаченими

підприємством грошовими коштами за певний період часу. На думку О. Терещенко грошовий потік характеризує як результат руху грошових коштів підприємства за той чи інший період часу, тобто в загальному вигляді це різниця між надходженнями грошових коштів та їх виплатами за період [67, с. 125].

К. Крічевець дає таке визначення грошового потоку: «Грошовий потік являє собою надлишок коштів, наявний в необмеженому розпорядженні підприємства... Є для керівництва підприємства насамперед масштабом вимірювання можливостей внутрішнього фінансування», а також: грошовий потік у загальному вигляді є «перевищення сумарних готівкових грошових коштів підприємства над його готівковими витратами» [35, с. 174].

Грошові потоки не розглядаються розгорнуто з точки зору структури та змісту, а це може призвести до їх неправильного оцінювання і, як наслідок, прийняття невірної управлінської рішення.

Поняття грошового потоку зводиться до визначення запасу грошових коштів шляхом співвіднесення різноспрямованих потоків. Вважаємо необхідним відрізнити поняття потоку від поняття запасу: потік – явище динамічне, співвідносне з плином часу, у той час як запас є статичним і вимірюється на певний момент часу. Грошовий потік відображає рух грошових коштів, а не їх запас, що розраховується як різниця між позитивними і негативними потоками.

І. Бланк визначає грошові потоки підприємства як «сукупність розподілених по інтервалах періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику й ліквідності» [11, с. 660].

Ю. Єрешко дається визначення грошового потоку як обсяг грошових коштів, що отримує або виплачує підприємство протягом звітного або планованого періоду [22, с. 40].

Ці два визначення можна застосовувати при аналізі фінансової звітності, але для оперативного управління грошовий потік не обмежується

плановим періодом, він безперервний, це динамічний показник. Грошовий потік не є обсягом грошових коштів, які надійшли або виплачені, це є процесом надходження і витрачання грошових ресурсів. Якщо уявити підприємство як живий організм, то грошові потоки будуть виконувати функцію системи кровообігу, і цей організм буде здоровим і зростаючим лише тоді, коли система управління грошовими потоками працює безперервно й ефективно.

Вважаємо, що поняття грошових потоків як різниці між отриманими і виплаченими підприємством грошовими коштами є спірним. Різниця визначається на конкретний момент часу і являє собою суму перевищення надходження чи вибуття грошових коштів. Так як потік означає рух, то грошові потоки підприємства – це рух грошових коштів, тобто їх надходження (приплив) і використання (відплив) за певний період часу. Обсяг грошових потоків характеризується такими показниками, як «Надійшло грошових коштів» і «Використано грошових коштів».

Спостерігається тенденція ототожнення грошових і фінансових потоків підприємства: ці поняття часто використовують як синонімів, але є й інша точка зору. Так, наприклад, О. Шаманська ототожнює фінансові та грошові ресурси: «будь-які грошові відносини – одночасно і є фінансовими відносинами, а всі грошові ресурси (платіжні, інвестиційні, кредитні, податкові тощо) – фінансові ресурси».

Фінансові ресурси – це вся сукупність грошових коштів, які потенційно можуть бути використані й використовуються для здійснення фінансової діяльності та виконання фінансових (грошових) операцій суб'єктами господарювання та органами державної (муніципальної) влади і управління» [78, с. 491]. Вважаємо не правильну цю точкою зору, оскільки поняття «грошові відносини» є ширшим поняттям, аніж фінанси. До відносин, що визначають зміст категорії «фінанси», належать грошові відносини, що виникають у процесі розширеного відтворення на всіх його стадіях.

До фінансів підприємств належать відносини між державою і

підприємством, пов'язані зі сплатою податків і зборів, фінансуванням і кредитуванням різних державних програм, між підприємством і комерційними банками, відносини з перерозподілу фінансових ресурсів між залежними компаніями, відносини між підприємствами в процесі їх діяльності при оплаті продукції тощо.

Поняття фінансового потоку нерозривно пов'язане з категорією фінанси. Фінанси – сукупність грошових розподільних відносин, що виникають в процесі формування, розподілу, перерозподілу та використання валового національного продукту і національного багатства. Однією з ознак фінансів є фондування грошових коштів на державному, регіональному, приватногосподарському рівнях. У процесі своєї діяльності підприємства самостійно формують і використовують цільові фонди грошових коштів: статутний, резервні фонди, фонд оплати праці, фонди накопичення, соціального розвитку, амортизаційний, ремонтний фонди тощо.

Держава формує систему централізованих фондів, що включаються до бюджету. Але частина фінансових відносин здійснюється не у фондовій формі: наприклад, відносини між дочірніми структурами, між підприємствами при оплаті виробничих запасів і готової продукції тощо. Створення цільового грошового фонду не має на меті відокремлення відповідної частини грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства. Залишок грошових коштів на рахунках і в касі підприємства, як правило, менший сукупності сформованих фондів і фінансових ресурсів у нефондовій формі.

Тому створення і використання фінансового фонду не завжди призводить до адекватного руху грошових коштів.

Вважаємо, що фінансовий потік є рухом фінансових ресурсів, під яким розуміється зміна їх кількості, вартості, форми, пропорцій, їх розподіл і перерозподіл між різними суб'єктами економіки. Таким чином, в процесі розподілу прибутку виникає фінансовий потік, пов'язаний з утворенням різних фондів підприємства, виплатою доходу учасникам (акціонерам),

матеріальним стимулюванням працівників тощо. При цьому грошовий потік виникає лише тоді, коли відбувається витрачання грошових коштів з рахунків підприємства або з каси (в цьому випадку останні дві операції). З іншого боку, коли підприємство перераховує кошти в оплату отриманої продукції, вартість якої включає повну собівартість товару й прибуток, виникає грошовий потік, еквівалентний ціні товару, і фінансовий потік в сумі прибутку продавця.

Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити такі висновки:

- поняття «фінансовий потік» і «грошовий потік» не є тотожними один до одного;
- співвідношення грошових відносин і фінансів як їх частини визначають міру порівнянності фінансового і грошового потоків;
- зовнішній щодо підприємства фінансовий потік завжди буде викликати рух грошових коштів між контрагентами, у свою чергу, внутрішній фінансовий потік, пов'язаний з формуванням цільових фондів, не супроводжується рухом грошових коштів по рахунках і в касі підприємства.

Отже, грошовий потік підприємства – це рух грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг. З точки зору обліку – це налагоджений, послідовний процес надходження і вибуття грошових коштів в готівковій та безготівковій формі, що підлягає документальному оформленню (у прибуткових і видаткових касових ордерах, платіжних дорученнях, інших платіжних документів, Звіті про рух грошових коштів) і належному руху документів.

Грошові кошти фактично виступають об'єктом чи, точніше, засобом для здійснення управління грошовими потоками. Лише тісна взаємодія грошових коштів і грошових потоків породжує ефективне функціонування як грошово-кредитної системи, так і налагодженого обліку загалом. Найвагомішу роль у даному взаємозв'язку відіграють інформаційні потоки.

Білл Гейц зазначав, що «інформаційні потоки – це кровоносна система

вашої компанії; вони дозволяють вам добитися максимальної віддачі від працівників і отримати необхідні свідчення від клієнтів» [18, с. 24].

Таким чином, інформація про грошові кошти та їх рух є основою для ефективного отримання прибутку. Цією ланкою і займається облік, оскільки він надає інформацію для подальшого опрацювання її контролерами, менеджерами, аналітиками. Інформація повинна бути вичерпною та достовірною, окрім того не лише зовнішньою, а й внутрішньою, враховувати й непередбачені події, потреби.

Поняття «грошові потоки підприємства» включає в свій склад велику кількість потоків, які обслуговують господарську діяльність підприємства. В економічній літературі наводиться класифікація грошових потоків за різними критеріями.

Учені-економісти Дж.К. Ван Хорн [15], А.М. Кинг [29], Р.Б. Тян [70] класифікують грошові потоки залежно від напрямку руху (вхідний, вихідний). Учений-економіст О.О. Терещенко [67, с. 450] класифікує грошові потоки залежно від напрямку руху, а також залежно від виду господарської діяльності підприємства (грошовий потік з операційної діяльності, грошовий потік з інвестиційної діяльності, грошовий потік з фінансової діяльності).

Деякі економісти застосовують більш ширшу класифікацію. А.М. Поддєрьогін вважає об'єктивною необхідністю грошові потоки згрупувати в однорідні цілісні групи і виділити 6 класифікаційних ознак грошових потоків [60, с. 120].

Особливо заслуговує уваги класифікація, розроблена І.А. Бланком, який виділяє наступні класифікаційні ознаки грошових потоків [11, с. 34] (табл. 1.1).

Розглядаючи табл. 1.1 видно, що видів грошових потоків дуже багато і вони залежать від 21 класифікаційної ознаки за критеріями.

Проведений аналіз літературних джерел показав, що на сьогоднішній момент відсутній єдиний комплексний підхід щодо визначення сутності поняття «грошові кошти» та розробки різних типів класифікації грошових

потоків. На основі розглянутих визначень грошового потоку можна сформулювати найбільш об'єктивне визначення даного поняття.

Таблиця 1.1 – Класифікація грошових потоків підприємства [11, с. 34]

Класифікаційна ознака за критеріями	Види грошових потоків
1	2
1. Масштаби обслуговування господарського процесу	- грошовий потік по підприємству в цілому - грошовий потік за окремими структурними підрозділами підприємства (центрами відповідальності та сферами відповідальності) - грошовий потік по окремих господарських операціях
2. Напрямки руху грошових коштів	- вхідний (позитивний) грошовий потік - вихідний (від'ємний) грошовий потік
3. Види господарської діяльності	- грошовий потік від операційної діяльності - грошовий потік від інвестиційної діяльності - грошовий потік від фінансової діяльності
4. Метод розрахунку об'єму грошового потоку	- валовий грошовий потік - чистий грошовий потік
5. Варіативність спрямування руху грошових коштів	- стандартний грошовий потік - нестандартний грошовий потік
6. Характер грошового потоку стосовно підприємства	- внутрішній грошовий потік - зовнішній грошовий потік
7. Рівень достатності об'єму грошового потоку	- надлишковий грошовий потік - оптимальний грошовий потік - дефіцитний грошовий потік
8. Рівень збалансованості об'єму грошового потоку	- збалансований грошовий потік - незбалансований грошовий потік
9. Період часу	- короткостроковий грошовий потік - довгостроковий грошовий потік
10. Вартісна оцінка в часі	- теперішній грошовий потік - майбутній грошовий потік
11. Регулярність здійснення	- регулярний грошовий потік - нерегулярний грошовий потік
12. Стабільність часових інтервалів формування	- регулярний грошовий потік з рівномірними часовими інтервалами - регулярний грошовий потік з нерівномірними часовими інтервалами

Продовження табл. 1.1

1	2
13. Форми використання грошових коштів	- готівковий грошовий потік - безготівковий грошовий потік
14. Вид використання валюти	- грошовий потік у національній валюті - грошовий потік в іноземній валюті
15. Рівень передбачення	- повністю передбачуваний грошовий потік - недостатньо передбачуваний грошовий потік - непередбачуваний грошовий потік
16. Можливість регулювання в процесі управління	- грошовий потік, що регулюється - грошові потоки, що не піддаються регулюванню
17. Можливість забезпечення платоспроможності	- ліквідний грошовий потік - неліквідний грошовий потік
18. Законність здійснення	- легальний грошовий потік - тіньовий грошовий потік
19. Черговість виплат	- грошовий потік першого порядку - грошовий потік другого порядку
20. Процес діяльності	- грошовий потік процесу постачання - грошовий потік процесу виробництва - грошовий потік процесу реалізації - грошовий потік процесу маркетингу
21. Значущість в формуванні кінцевих результатів господарської діяльності	- пріоритетний грошовий потік - другорядний грошовий потік

Таким чином, грошовий потік підприємства є сукупністю розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, рух яких є одним з головних об'єктів управління, пов'язаний з чинниками ліквідності та ризику, впливає на рух активів та капіталу підприємства, характеризується відносними розміром, напрямком і часом.

Формування грошових потоків на підприємстві характеризується різним рівнем їх значущості для забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності підприємства у короткостроковому та довгострокових періодах.

1.2 Завдання та функції управління грошовими потоками суб'єкта господарювання

Грошові потоки відіграють важливу роль для фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Вони є основою його самофінансування, а ефективне управління ними дозволяє господарству забезпечувати свою господарську діяльність за рахунок внутрішніх джерел фінансування.

Висока роль ефективного управління грошовими потоками суб'єкта господарювання визначається такими основними положеннями [9;10;41]:

- грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності суб'єкта господарювання практично у всіх її аспектах;
- ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансову рівновагу суб'єкта господарювання в процесі його стратегічного розвитку;
- раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу суб'єкта господарювання;
- ефективне управління грошовими потоками дозволяє скоротити потреби суб'єкта господарювання в позиковому капіталі;
- управління грошовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обороту капіталу суб'єкта господарювання;
- ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності суб'єкта господарювання;
- активні методи управління грошовими потоками дозволяють суб'єкту господарювання отримувати додатковий прибуток, генерований безпосередньо його грошовими активами, а саме ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів у складі оборотних активів, а також накопичуваних інвестиційних ресурсів у здійсненні фінансових інвестицій [9, с. 130-132].

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги суб'єкта господарювання в процесі його розвитку

шляхом збалансування обсягів надходження та витрати коштів і їхньої синхронізації [12, с. 280].

Основні завдання, що спрямовані на досягнення головної мети управління грошовими потоками суб'єкта господарювання, наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Основні завдання управління грошовими потоками суб'єкта господарювання, спрямовані на досягнення його головної мети [31, с.54]

Завдання
1. Формування достатнього обсягу грошових ресурсів суб'єкта господарювання у відповідності до потреб його фінансово-господарської діяльності
2. Оптимізація розподілу сформованого обсягу грошових ресурсів за видами господарської діяльності та основними напрямками їх використання
3. Забезпечення високого рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання в процесі його розвитку
4. Підтримка платоспроможності суб'єкта господарювання на достатньо високому рівні
5. Максимізація чистого грошового потоку для забезпечення необхідних темпів економічного розвитку суб'єкта господарювання на умовах самофінансування
6. Сприяння мінімізації втрат вартості грошових коштів у процесі їх фінансово-господарського використання на підприємстві

Система управління грошовими потоками суб'єкта господарювання реалізує свою головну мету і завдання шляхом виконання ряду основоположних функцій (рис. 1.1).

Управління грошовими потоками передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів, їх витрачання та перерозподіл з метою забезпечення платоспроможності, фінансової рівноваги, ритмічності та ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання [19, с. 273].

Ефективне управління грошовими потоками, які забезпечують фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання, базується на об'єктивній та якісній їх оцінці.

Грошові потоки суб'єкта господарювання поділяють на [9, с.115]:

– грошові потоки від операційної діяльності;

- грошові потоки від фінансової діяльності;
- грошові потоки від інвестиційної діяльності;
- грошовий потік від надзвичайних подій.

Рисунок 1.1 – Основні функції управління грошовими потоками [50]

Грошовий потік від операційної діяльності характеризується витрачанням грошових коштів, пов'язаних зі сплатою рахунків

постачальників та підрядників, виплатою заробітної плати, відрахуванням до бюджету та внесками в державні цільові фонди, сплатою відсотків за кредити і позики; іншими виплатами, які забезпечують здійснення операційної діяльності.

Одночасно цей вид грошового потоку відображує надходження грошових коштів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), погашення дебіторської заборгованості, авансів, що отримані від покупців та замовників, податкових органів у порядку здійснення перерахунку надмірно сплачених сум тощо.

Оскільки операційна діяльність підприємства є головним джерелом прибутку, то вона має генерувати основний потік грошових коштів.

Грошовий потік від фінансової діяльності складається насамперед з надходжень від випуску акцій, залучення банківських кредитів і позик. Вибуття коштів у зв'язку з фінансовою діяльністю включає виплату дивідендів та повернення позик і кредитів. З переходом на ринкові основи господарювання зростає роль фінансової діяльності підприємств. Пошук фінансових джерел розвитку підприємств у напрямку найефективнішого інвестування фінансових ресурсів, операцій із цінними паперами та інші питання фінансової діяльності набувають важливого значення для фінансових служб підприємств. Фінансові інвестиції зумовлені потребою ефективного використання вільних фінансових ресурсів, коли кон'юнктура фінансового ринку уможливорює отримання значно більшого рівня прибутку на вкладений капітал, ніж операційна діяльність на товарних ринках.

Важливий напрямок фінансової діяльності підприємства за ринкової економіки – це раціональне використання вільних фінансових ресурсів, пошук ефективних напрямків інвестування коштів, які даватимуть підприємству додатковий прибуток. Прибуткове інвестування грошових коштів здійснюється на фінансовому ринку.

Грошовий потік від інвестиційної діяльності охоплює придбання (створення) та реалізацію майна довгострокового використання. Перш за все

це стосується надходження (вибуття) основних засобів, нематеріальних активів, а також придбання або реалізації цінних паперів інших компаній.

Грошовий потік від іншої операційної діяльності (реалізація оборотних активів, іноземної валюти; від операційної оренди, операційних курсових різниць; одержані пені, штрафи, неустойки; від списання кредиторської заборгованості; одержані гранти, субсидії, інші доходи) [66, с.150].

Грошовий потік від іншої звичайної діяльності: реалізації фінансових інвестицій, основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних активів; ліквідації необоротних активів; неопераційних курсових різниць; безоплатно отриманих оборотних активів; уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій.

Грошовий потік від надзвичайних подій: відшкодування збитків від надзвичайних подій; інші надзвичайні доходи. В основному це відшкодування збитків від стихійних лих, аварій, катастроф, тощо.

Форма звіту про рух грошових коштів, встановлена положенням (стандартом) НПБО, передбачає використання непрямого методу подання інформації про рух коштів у результаті операційної діяльності [3].

Процес заповнення розділу 1 "Рух коштів у результаті операційної діяльності" включає п'ять етапів.

Етап 1. Перенесення показника прибутку від звичайної діяльності до оподаткування. Першим кроком є перенесення показника фінансового результату (прибутку або збитку) від звичайної діяльності до оподаткування, відображеного в звіті про фінансові результати до звіту про рух грошових коштів.

Отже, у статті "Прибуток (збиток) до оподаткування та надзвичайних статей" у графах "Надходження" і "Видаток" показується відповідно прибуток чи збиток від звичайної діяльності до оподаткування за звітний період, наведений у звіті про фінансові результати.

Етап 2. Визначення прибутку (збитку) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах.

Алгоритм визначення прибутку (збитку) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах наведений на рис. 1.2.

Цей крок має за мету врахувати вплив на прибуток негрошових витрат (амортизації активів, забезпечень зобов'язань, витрат на сплату відсотків із фінансових зобов'язань), а також фінансових результатів, не пов'язаних з операційною діяльністю.

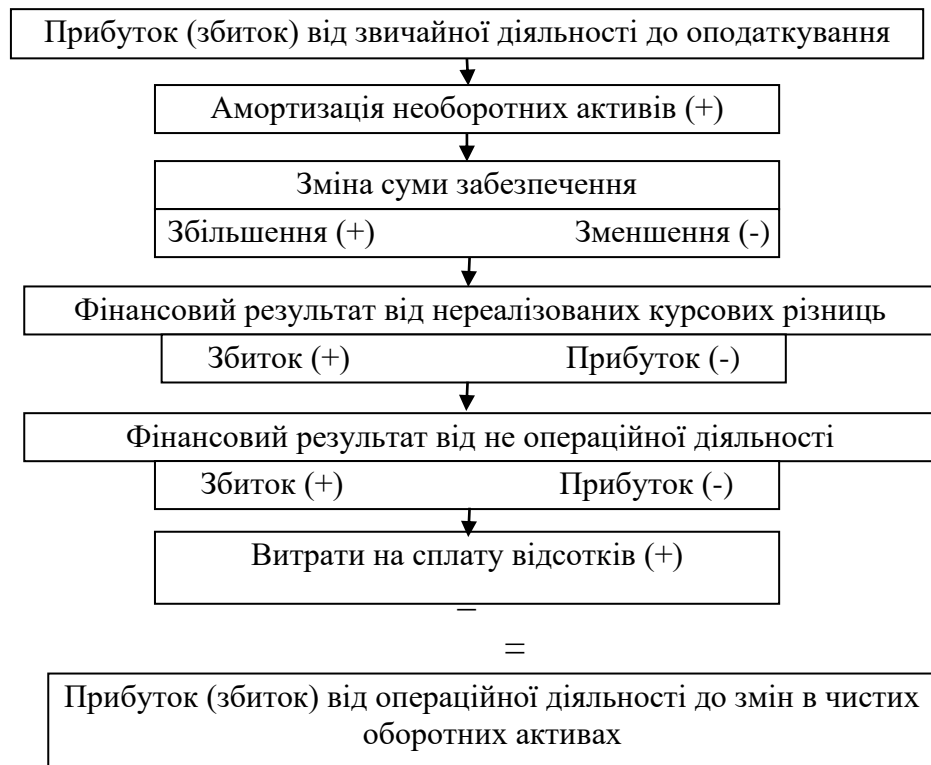

Рисунок 1.2 – Алгоритм визначення прибутку (збитку) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах [13, с.121]

Етап 3. Визначення грошових коштів від операційної діяльності. Цей крок дає можливість визначити суму грошових коштів, отриманих підприємством від операційної діяльності шляхом коригування прибутку (збитку) від операційної діяльності на зміни у складі оборотних активів, поточних зобов'язань, витрат і доходів майбутніх періодів (рис. 1.3).

Етап 4. Визначення чистого руху коштів до надзвичайних статей. Чистий рух коштів до надзвичайних статей визначається шляхом вирахування з суми грошових коштів від операційної діяльності сплачених відсотків та сплачених податків на прибуток (рис. 1.4).

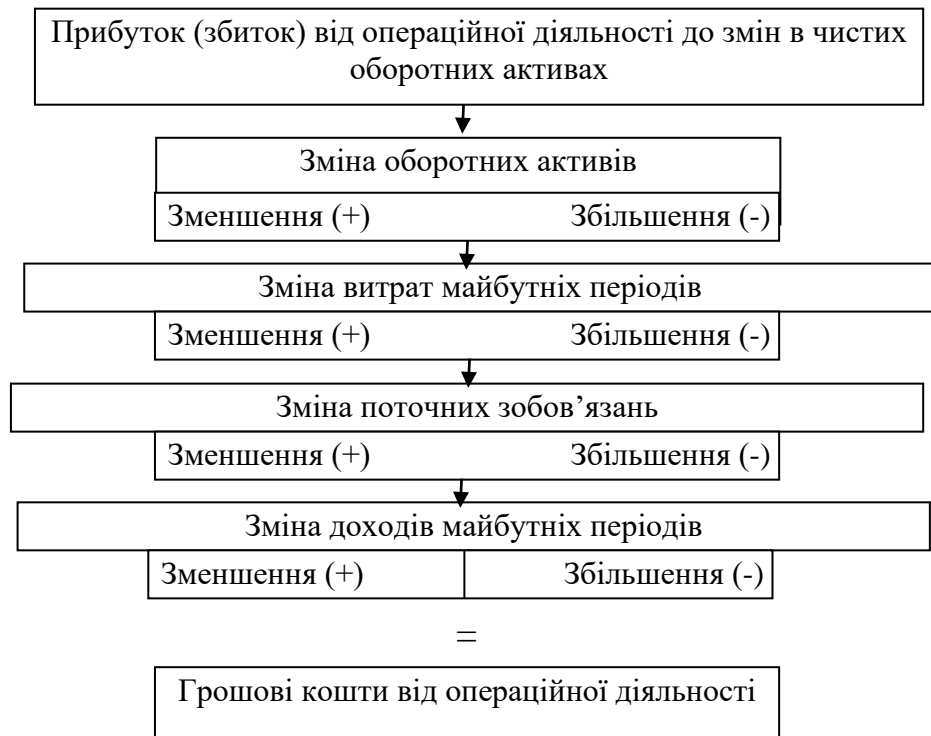

Рисунок 1.3 – Алгоритм розрахунку грошових коштів від операційної діяльності [66, с.152]

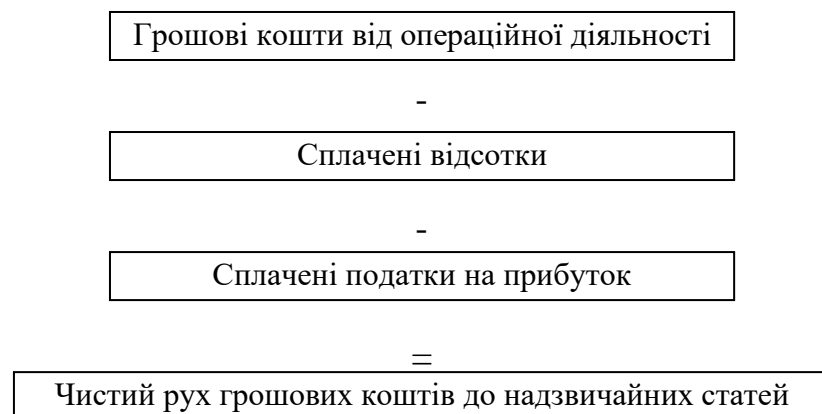

Рисунок 1.4 – Визначення чистого руху коштів від операційної діяльності до надзвичайних статей [66, с.152]

Етап 5. Визначення чистого руху коштів від операційної діяльності. Для визначення чистого руху коштів від операційної діяльності необхідно врахували рух коштів внаслідок надзвичайних подій, які не пов'язані з інвестиційною або фінансовою діяльністю (рис. 1.5).

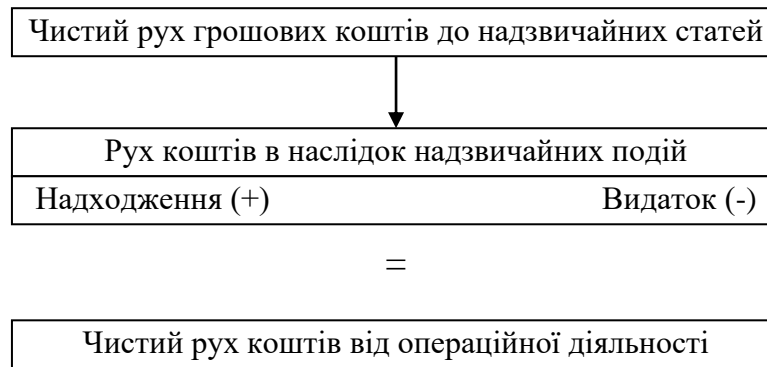

Рисунок 1.5 – Визначення чистого руху коштів від операційної діяльності [66]

Визначення руху коштів внаслідок інвестиційної діяльності: Надходження або видаток коштів від інвестиційної діяльності визначаються на основі аналізу [44, с.73]:

- змін у статтях необоротних активів;
- зміни поточних фінансових інвестицій;
- статей звіту про фінансові результати ("Дохід від участі у капіталі", "Інші фінансові доходи", "Інші доходи", "Втрати від участі у капіталі", "Інші втрати").

Таким чином, основними завданнями управління грошовими потоками підприємства є: формування достатнього обсягу грошових ресурсів; оптимізація розподілу сформованого обсягу грошових ресурсів; забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємства; підтримка платоспроможності підприємства; максимізація чистого грошового потоку; сприяння мінімізації втрат вартості грошових коштів. Подальше дослідження стосується системного підходу до управління грошовими потоками суб'єкта господарювання в умовах ризиків та невизначеності.

1.3 Системний підхід до управління грошовими потоками суб'єкта господарювання

Управління грошовими потоками є одним з елементів комплексного управління підприємством, отже, не повинно здійснюватися самостійно, тобто окремо від всієї системи функціонування підприємства. Управління діяльністю підприємства ґрунтується на оцінці фінансових результатів (прибутку і збитку) і фінансового становища (балансу). Рух грошових потоків також використовується для оцінки результатів роботи підприємства. Всі документи фінансової звітності підприємства нерозривно пов'язані між собою; зміни одного елемента управління призводять до змін іншого [39].

В основі управління грошовими потоками лежить концепція грошового кругообігу. Наприклад, гроші конвертуються в запаси, дебіторську заборгованість і назад в гроші, замикаючи цикл руху оборотного капіталу компанії. Коли грошовий потік зменшується або перекривається повністю, виникає явище неплатоспроможності.

Недолік грошових коштів підприємство може відчувати навіть в тому випадку, якщо формально вона залишається прибутковим (наприклад, порушуються терміни платежів клієнтами компанії). Саме з цим пов'язані проблеми дохідних, але неліквідних компаній, що стоять на межі банкрутства.

Систему ефективного управління грошовими коштами зображено на рис. 1.6 [26].

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його діяльності і розвитку шляхом балансування обсягів надходження і витрачення грошових коштів підприємства та формування необхідної звітності, що забезпечить проведення всестороннього аналізу грошових потоків.

Рисунок 1.6 – Система ефективного управління грошовими коштами [76]

Метою аналізу є оцінка здатності підприємства генерувати грошові потоки в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення з оптимізації грошового потоку.

Механізм управління грошовими потоками зображений на рис. 1.7.

Механізм управління має ґрунтуватися на принципах системності, інтегрованості, достовірності, динамічності, відповідності цілям підприємства, досяжності, ефективності, багатоваріантності [76].

Основними проблемами управління грошовими потоками на українських підприємствах є те, що:

- управління грошовими засобами скоріше всього являє собою управління залишком грошових коштів на рахунках;
- процес управління не скоординований з цілями самого підприємства;
- підприємствам властива неоднозначність управління грошовими

потоками в розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності або повна його відсутність;

– у більшості підприємствах відсутні посади фінансового та інвестиційного менеджера, не кажучи про посаду управляючого грошовими коштами;

– проблема наявності прибутку, але відсутності грошей.

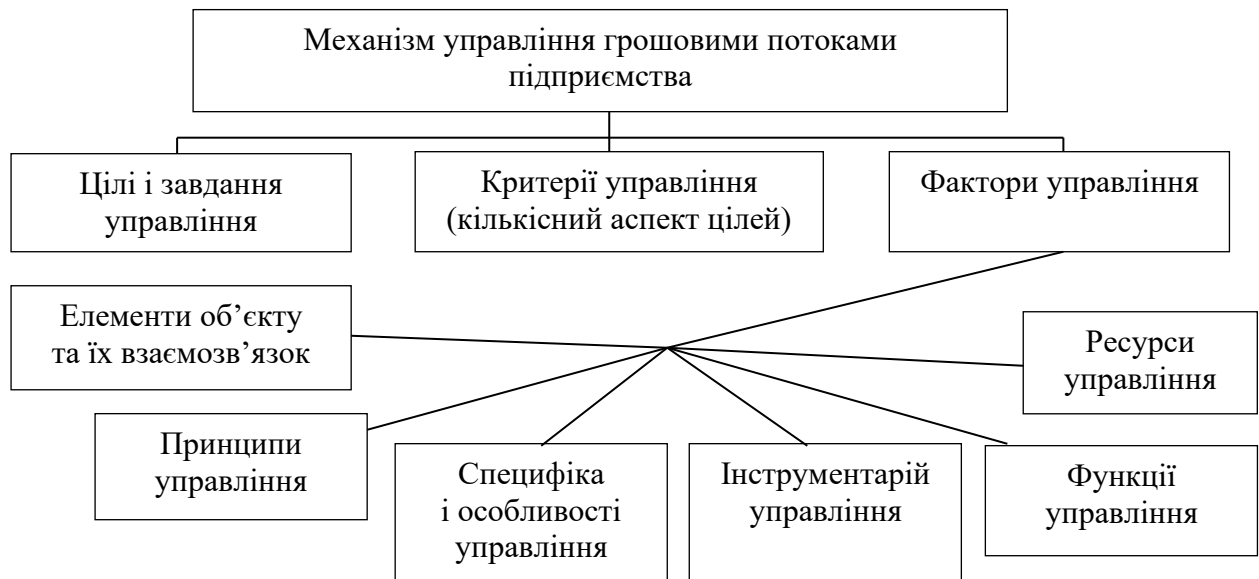

Рисунок 1.7 – Механізм управління грошовими потоками підприємства [41]

Оптимізація грошових потоків надає змогу підтримувати фінансову рівновагу, яка досягається за умови, якщо попит підприємства на грошові кошти дорівнює його пропозиції (наявним грошовим коштами) у кожний період [39].

Для оперативного контролю грошовими засобами розроблюється більш детальний бюджет, платіжний календар на місяць (квартал).

Платіжний календар підприємства дозволяє управляти і контролювати рух грошей в компанії, як у короткостроковій перспективі (день, тиждень), так і в довгостроковій (місяць, рік).

Важливою функцією платіжного календаря є можливість лімітування витрат за статтями витрат, за різними критеріями. Також, він дозволяє

управляти не тільки грошовими коштами, а й договірною діяльністю, виконавською дисципліною співробітників і інше.

Важливою умовою оптимізації грошових потоків є вивчення факторів, які впливають на їх обсяг і характер формування у часі. До зовнішніх факторів можна віднести загальну проблему неплатежу, низький рівень виробництва та купівельної спроможності, несприятливі умови кредитування, недосконалість податкової політики [8].

Внутрішніми факторами, які впливають на грошовий оборот підприємства є: висока собівартість продукції, низька конкурентоздатність, відсутність ринків збуту, брак джерел довгострокового фінансування капіталовкладень тощо.

Вагоме значення у процесі оптимізації займає аналіз інформації, який є не лише основою для обґрунтування та вибору певного напрямку оптимізації, але й може виступати індикатором задовільності стану об'єкта оптимізації. Не менш важливу роль у здійсненні оптимізації має і оцінка отриманих результатів вибору, яку можна розглядати також в якості кінцевого індикатора, який здатен надати інформацію про досягнення мети оптимізації [42].

Нестача джерел довготермінових вкладень негативно впливає на перспективну здатність підприємства генерувати позитивний оптимальний грошовий потік. Довготермінові кредити банків повинні виступати зовнішнім джерелом фінансування, проте за умови високих відсоткових ставок та нестабільної фінансової ситуації вони стають недоступними для більшості підприємств.

З метою підвищення ефективності управління грошовими потоками вітчизняних підприємств необхідно:

- залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості та платоспроможності;
- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;

- визначати потоки в обліковій у тому числі оперативній інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;
- удосконалити методику аналізу грошових потоків;
- урахувувати фактори руху коштів вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах невизначеності та ризику.

Враховуючи специфіку і складність проблем, з якими зіштовхуються підприємства в процесі своєї діяльності, виділяють такі напрямки оптимізації грошових потоків:

- подальше вдосконалення технології фінансових розрахунків для скорочення операційних потреб підприємства у необхідних коштах;
- вдосконалення системи обліку з метою здійснення достовірного ретроспективного аналізу;
- підвищення точності прогнозування грошових потоків;
- пошук та використання альтернативних джерел ліквідності;
- удосконалення фіскальної політики, зокрема зниження податкового тиску та максимальне спрощення процедур податкового адміністрування;
- модернізація та структурна перебудова виробничого потенціалу, зниження його енерго- та матеріаломісткості;
- створення необхідних умов для легалізації коштів «тіньових» капіталів;
- забезпечення надійності правової захищеності підприємницької діяльності, припинення практики постійних змін чинного законодавства.

Ураховуючи вищезазначене вважаємо за необхідне виділити такі напрями ефективного управління грошовими потоками на підприємстві:

- будь який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізація готової продукції тощо.

У той же час ефективно організовані грошові потоки підприємства, підвищуючи ритмічність здійснення операційного процесу, забезпечують

зростання обсягу виробництва і реалізації його продукції;

– активно управляючи грошовими потоками, можна забезпечити більш раціональне й економне використання власних фінансових ресурсів, що формуються із внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку підприємства від залучених кредитів. Особливо актуальності цей аспект управління грошовими потоками набуває для підприємств, що знаходяться на ранніх стадіях свого життєвого циклу, доступ яких до зовнішніх джерел фінансування досить обмежений;

– навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі. Синхронізація надходження і виплат грошових коштів, що досягається в процесі управління грошовими потоками підприємства, дає змогу усунути цей фактор виникнення його неплатоспроможності. Мова йде в першу чергу про ефективне використання тимчасово вільних залишків грошових коштів у складі оборотних активів, а також накопичуваних інвестиційних ресурсів у здійсненні фінансових інвестицій;

– аналіз динаміки чистого грошового потоку важливий, і тому, що часто на підприємствах складається ситуація, коли є прибуток, але немає коштів, або є грошові кошти, але відсутній прибуток. Таким чином, будучи фінансовим результатом діяльності підприємства, чистий прибуток в той же час не відображає реального фінансового стану підприємства, його платоспроможності і ліквідності балансу.

Таким чином, серед вчених чітко відслідковуються різні погляди щодо визначення поняття «грошові потоки», одні порівнюють грошові потоки та грошові кошти; другі визначають їх як надходження і витрати грошових коштів підприємства; треті використовують поняття «умовний грошовий потік» або ресурсний потік. В основі оптимізації грошових потоків підприємства повинна бути збалансованість обсягів позитивного та негативного грошових потоків. Відсутність такої збалансованості призведе

до утворення дефіцитного або профіцитного грошового потоку, що однаково негативно впливає на діяльність підприємства.

Висновки за розділом 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних засад управління грошовими коштами, як засобу ефективного менеджменту грошових потоків суб'єкта господарювання, можна зробити висновок, що грошовий потік підприємства – це рух грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг.

Основними завданнями управління грошовими потоками підприємства є: формування достатнього обсягу грошових ресурсів; оптимізація розподілу сформованого обсягу грошових ресурсів; забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємства; підтримка платоспроможності підприємства; максимізація чистого грошового потоку; сприяння мінімізації втрат вартості грошових коштів. Наведені основні функції управління грошовими потоками.

Визначено, що основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його діяльності і розвитку шляхом балансування обсягів надходження і витрачення грошових коштів підприємства та формування необхідної звітності, яка забезпечить проведення всебічного аналізу грошових потоків. Доведено, що механізм управління має ґрунтуватися на принципах системності, інтегрованості, достовірності, динамічності, відповідності цілям підприємства, досяжності, ефективності, багатоваріантності.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПРАТ "ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ "ХЕРСОНОБЛЕНЕРГО" ТА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ НИМИ

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"

До 1958 року електромережі та енергозбут входили до складу паротурбінної електростанції . Після закриття станції вони на правах цеху увійшли до складу Херсонського енергокомбінату, утвореного на базі Херсонської ТЕЦ. У 1958-1959 роках енергокомбінат входив до енергетичного управління Херсонського раднаргоспу.

У лютому 1960 року створене районне енергетичне управління РЕУ „Херсоненерго”. До його енергозбуту входили Миколаївське обласне відділення енергозбуту, районні та міжрайонні відділення в Херсонській і Миколаївській областях.

22 жовтня 1960 року наказом по РЕУ „ Херсоненерго” утворен Херсонський мережевий район, який прийняв на баланс комунальні електричні мережі в області.

З 1964 року Херсонське підприємство електричних мереж входило до енергетичної системи РЕУ „Одесаенерго”, в м.Каховка було створено район електричних мереж. Наказом ВЕО „Одесаенерго” з 1 липня 1976 року в Херсонській області створені два підприємства електричних мереж:

- Херсонське комплексне підприємство електричних мереж;
- Новокаховське комплексне підприємство електромереж.

З цими підприємствами злилося Херсонське обласне підприємство сільських електричних мереж.

30 липня 1981 року ліквідовано Херсонське обласне відділення енергозбуту і підпорядковано Херсонському і Новокаховському

підприємствам електричних мереж.

Наказом Міністерства енергетики України від 21 квітня 1995 року № 80 на базі Херсонського підприємства електричних мереж створено Державне енергопостачальне підприємство „Херсонобленерго”.

Нинішній етап розвитку енергопостачального підприємства розпочався в 1995 році (Указ Президента України від 04.04.95 р. № 282 "Про структурну перебудову в електроенергетичному комплексі України").

За період від виходу вищевказаного указу по нинішній час підприємство пройшло наступні етапи розвитку, в яких змінювалась назва, організаційно-правова форма та форма власності:

I етап: Відособлений структурний підрозділ в Херсонській області ВЕО "Одесаенерго" (до 21.04.95р.)

II етап: Створення Державного енергопостачального підприємства "Херсонобленерго" (Наказ Міністерства енергетики та електрифікації України (про створення) від 21.04.95 р. № 80).

III етап: Створення Державної акціонерної енергопостачальної компанії "Херсонобленерго" (Наказ Міністерства енергетики та електрифікації від 11.08.95 р. № 148).

IV етап: Перетворення Державної акціонерної енергопостачальної компанії "Херсонобленерго" у Відкрите акціонерне товариство "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" (Протокол Загальних зборів акціонерів від 29.12.98 р. № 1). Відбулась зміна форми власності: з державної на колективну (приватну) та організаційно-правової форми: з державного підприємства на відкрите акціонерне товариство.

10.01.97 Зареєстровано випуск акцій ДАЕК "Херсонобленерго" на суму 23 743 760 грн.

28.05.01 Держава продала на конкурсі 65% акцій Статутного фонду БАТ "ЕК "Херсонобленерго", які їй належали, Словацькому підприємству "Vychodoslovenske energetike zavody", s.p. Kosice.

Закінчення приватизації БАТ „ЕК „Херсонобленерго”. Наказ Фонду

державного майна України від № 1230 від 11.07.2011р.

V етап: Загальними зборами акціонерів ВАТ „ЕК „Херсонобленерго”, які відбулися 17 березня 2011 р., прийнято рішення про зміну найменування Товариства з Відкритого акціонерного товариства „Енергопостачальна компанія „Херсонобленерго” на Публічне акціонерне товариство „Енергопостачальна компанія „Херсонобленерго”.

Станом на 01.01.2019р. Статутний капітал складає 44 723 760 гривень.

Товариство створене з метою здійснення підприємницької діяльності для одержання прибутку в інтересах акціонерів Товариства, покращення добробуту акціонерів у вигляді зростання ринкової вартості акцій Товариства, а також отримання акціонерами дивідендів. Протягом 2018 року значних змін в господарській діяльності товариства не відбувалося. Фінансово-економічний стан товариства у звітному періоді залишався складним. При цьому до внутрішніх проблем, які компанія все-таки долає з позитивною динамікою, додалися і зовнішні проблеми, що пов’язані з фінансовою кризою в державі.

У 2018 році Компанія використовувала ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕ), від 21 10 лютого 1999 року на постачання та передачу електричної енергії, які були анульовані з 01.01.2019 р. Компанія отримала ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності згідно Постанови НКРЕКП від 20.11.2018 р. № 1469.

Предметом діяльності є:

- передача електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;
- постачання електричної енергії за регульованим тарифом.

Основним видом продукції Товариства є передача та постачання електричної енергії, за рахунок яких Товариство отримує основний дохід. На експорт продукція не поставляється.

Кількість працюючого персоналу в 2016 році – 2573 особи, в 2017 році – 2625 осіб, в 2018 році - 2564 осіб.

В таблиці 2.1 проведемо розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+, -) показника 2017 року порівняно з 2016 роком		Відхилення (+, -) показника 2018 року порівняно з 2017 роком	
				абсолют- не	віднос- не	абсолют- не	віднос- не
А	1	2	3	4	5	6	7
1. Капітал станом на кінець року, тис. грн.:	1571619	1656598	6738993	84979	5,41	5082395	306,80
в т.ч. 1.1. власний капітал:	290416	318427	5286498	28011	9,65	4968071	1560,19
1.1.1. Статутний та додатковий капітал	1036264	1035419	5986036	-845	-0,08	4950617	478,13
1.1.2. нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	-745848	-716992	-699538	28856	-3,87	17454	-2,43
1.2. позиковий капітал:	1281203	1338171	1452495	56968	4,45	114324	8,54
1.2.1. короткостроковий позиковий капітал	734354	788240	1408162	53886	7,34	619922	78,65
1.2.2. довгостроковий позиковий капітал	546849	549931	44333	3082	0,56	-505598	-91,94
2. Майно станом на кінець року, тис. грн.:	1571619	1656598	6738993	84979	5,41	5082395	306,80
2.1. необоротні активи	1201994	1265417	6251964	63423	5,28	4986547	394,06
2.2. оборотні активи:	369625	391181	487029	21556	5,83	95848	24,50
2.2.1. запаси	35694	51472	71892	15778	44,20	20420	39,67
2.2.2. дебіторська заборгованість	292848	300021	261105	7173	2,45	-38916	-12,97

Продовження табл. 2.1

А	1	2	3	4	5	6	7
2.2.3. грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	32156	28895	93230	-3261	-10,14	64335	222,65
3. Економічні показники:							
3.1. чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	2676361	3469463	4011676	793102	29,63	542213	15,63
3.2. собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	2566645	3172120	3723321	605475	23,59	551201	17,38
3.3. фінансовий результат від звич. діяльн до оподаткування, тис. грн.	-76290	51679	193413	127969	-167,74	141734	274,26
3.4. чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-77685	42453	158017	120138	-154,65	115564	272,22
3.5. рентабельність (збитковість) обороту, %	-2,90	1,22	3,94	4,12	-142,16	2,72	221,91
4. Трудові ресурси:							
4.1. Середньоспискова чисельність працюючих, осіб	2573	2625	2564	52	2,02	-61	-2,32
4.2. Річний фонд оплати праці, тис. грн.	241308	271387	331574	30079	12,46	60187	22,18
4.3. Середньомісячна заробітна плата, грн.	7,82	8,62	10,78	0,80	10,24	2,16	25,08
4.4. Продуктивність праці, тис. грн./особу	1040,17	1321,70	1564,62	281,53	27,07	242,92	18,38
5. Фінансові коефіцієнти:							
5.1. автономії	0,185	0,192	0,784	0,007	4,021	0,592	308,113
5.2. маневрування	-1,256	-1,247	-0,174	0,009	-0,712	1,073	-86,026
5.3. фінансового ризику	4,412	4,202	0,275	-0,210	-4,741	-3,927	-93,462
5.4. абсолютної ліквідності	0,044	0,037	0,066	-0,007	-16,284	0,029	80,609
5.5. покриття	0,503	0,496	0,346	-0,007	-1,403	-0,150	-30,308

За даними табл. 2.1 можна зробити наступні висновки. Капітал підприємства в 2017 році збільшився порівняно з 2016 роком на 84979 тис.

грн. на що вплинуло збільшення власного капіталу на 28011 тис. грн. або на 9,65%. Відбулося зростання короткострокового позикового капіталу на 53886 тис. грн. у 2017 році порівняно з 2016 роком. Довгостроковий капітал збільшився за 2016-2017 роки на 0,56%. Наглядно динаміку змін капіталу ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр. можна представити на рис. 2.1.

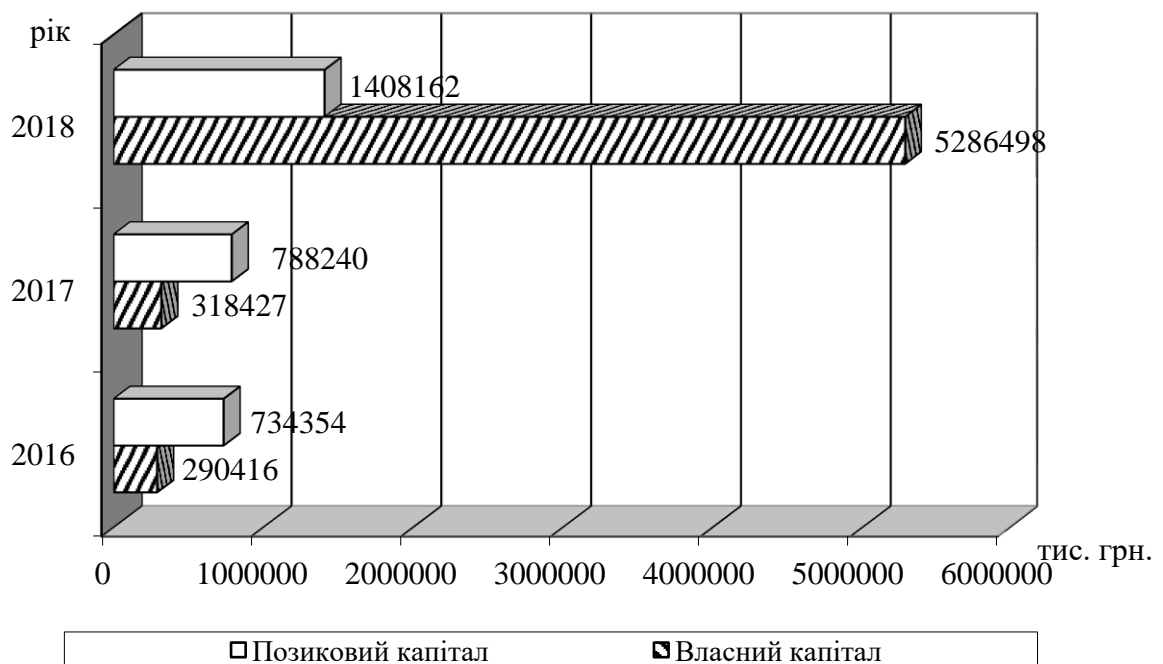

Рисунок 2.1 – Динаміка змін капіталу ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр.

У 2018 році капітал збільшився на 306,8% до 6738993 тис. грн. порівняно з 2017 роком. Відбулося значне зростання капіталу у дооцінках в 6 разів до 5916476 тис. грн. Також відбулося збільшення позикових коштів на 8,54 % або на 114324 тис. грн., а саме, короткостроковий позиковий капітал збільшився на 78,65%, а довгостроковий зменшився на 91,94%. Власний капітал з кожним роком зростає - у 2017 році на 9,65%, а у 2018 році на 4968071 тис. грн. до 5286498 тис. грн.

Динаміку змін активів підприємства за 2016-2018 рр. можна прослідкувати на рис. 2.2.

Рисунок 2.2 – Динаміка змін активів ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр.

Більшу частину майна підприємства складаються необоротні активи, оборотні активи утворились за рахунок запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості. Так в 2017 році грошові кошти зменшились на 3261 тис. грн., порівняно з 2016 роком, а вже в 2018 році їх розмір збільшився на 222,65% порівняно з 2017 роком і складає 93230 тис. грн.

У 2018 році відбулося зменшення дебіторської заборгованості на 12,97% до 261105 тис. грн. На підприємстві великий розмір запасів і в 2017 році вони збільшились на 44,2%, а в 2018 році ще на 39,67% до 71892 тис. грн.

Розглядаючи економічні показники в табл. 2.1 можна зробити наступні висновки. На підприємстві відбувається збільшення чистого доходу на 29,63% в 2017 році та ще на 15,63% в 2018 році. У 2017 році відбулося збільшення собівартості продукції на 23,59% або на 605475 тис. грн. У 2018 році собівартість збільшилась більш швидкими темпами ніж чистий дохід - на 551201 тис. грн. порівняно з 542213 тис. грн. чистого доходу.

Наглядно динаміку змін основних показників фінансових результатів ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр. можна представити на рис. 2.3.

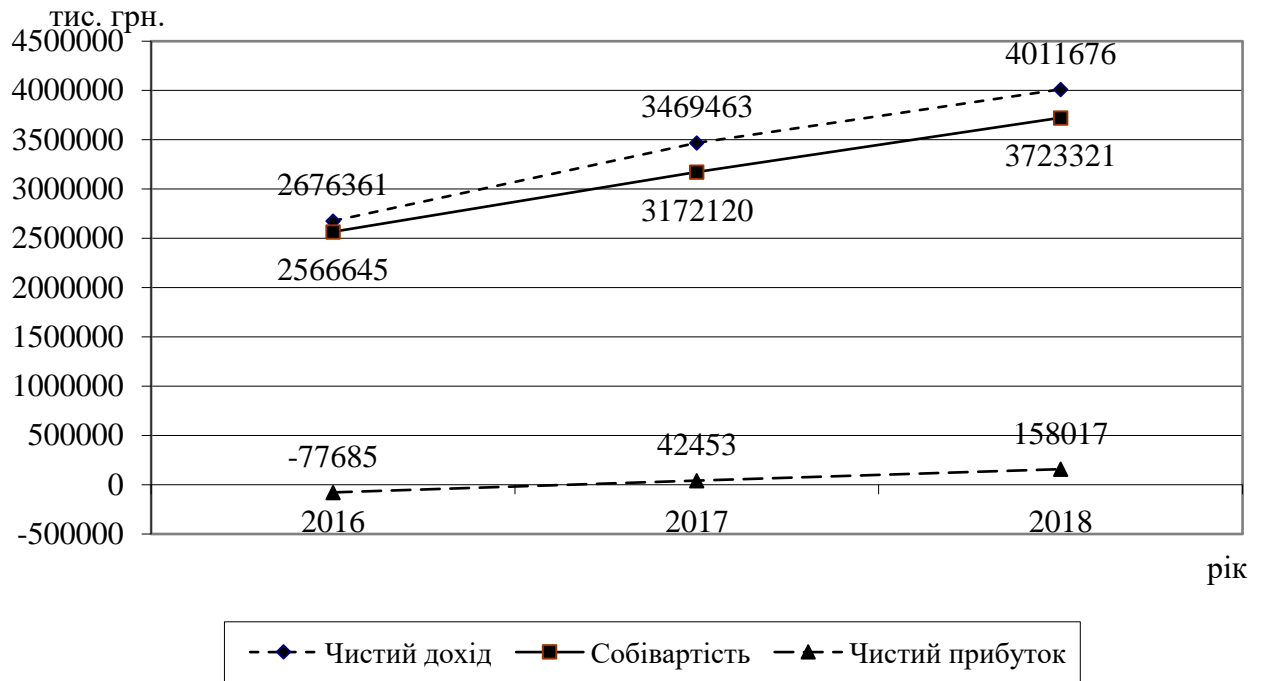

Рисунок 2.3 – Динаміка змін основних показників фінансових результатів ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр.

Як видно з рис. 2.3 підприємство отримало чисті збитки в 2016 році. У 2017 році підприємство отримало 42453 тис. грн. чистих прибутків на що вплинуло зростання чистого доходу. У 2018 році чисті прибутки зросли на 272,22% до 158017 тис. грн. на що вплинуло зростання інших операційних доходів та інших доходів на 39442 тис. грн. та 73355 тис. грн. відповідно.

Розглядаючи трудові ресурси спостерігається збільшення персоналу в 2017 році на 2,02% до 2625 осіб, а в 2018 році їх кількість зменшилась на 61 особу. Середньомісячна заробітна плата в 2018 році зросла на 25,08%, що позитивно вплинуло на роботу персоналу і становить 10780 грн. на одну особу. У результаті збільшилась продуктивність праці персоналу з 1040,17 тис. грн./особу в 2016 році до 1564,62 тис. грн./особу в 2018 році.

Проведені розрахунки фінансових коефіцієнтів можна графічно показати на рис. 2.4.

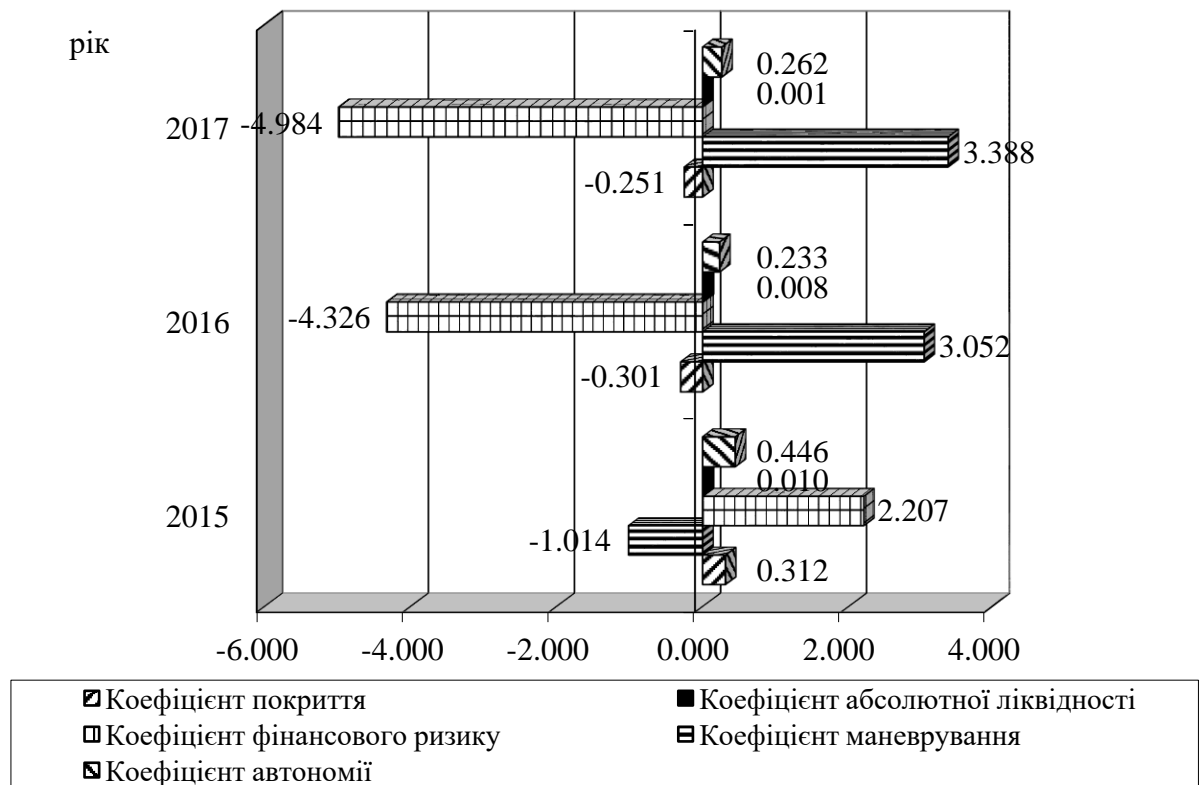

Рисунок 2.4 – Динаміка змін фінансових коефіцієнтів ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр.

Як видно з рис. 2.4 в 2017 році відбулося погіршення показника абсолютної ліквідності та покриття, на що вплинуло зростання позикового капіталу та зменшення грошових коштів. Зростання власного капіталу вплинуло на покращення коефіцієнту автономії, але маневреність відсутня із-за величезного розміру основних засобів. У 2018 році ситуація значно покращилась – коефіцієнт автономії покращився на 308,113% в результаті зростання власного капіталу, але маневреності не достатньо. Підприємство значно покращило абсолютну ліквідність - на 80,609%.

Таким чином, проведені розрахунки показали, що в 2018 році відбуваються як позитивні зміни в господарській діяльності підприємства, так і негативні. Позитивним є збільшення доходів від реалізації продукції, отримання великих чистих прибутків. Негативним є скорочення персоналу, зростання собівартості більш швидкими темпами, ніж чистого доходу та величезний розмір зношених основних засобів.

2.2 Оцінка грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" прямим та непрямим методами

Метою аналізу грошових потоків підприємства є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в розмірі і в строки, необхідні для здійснення планових витрат, сприяння ефективному управлінню грошовими потоками підприємства, що дозволить [62]:

- 1) забезпечити фінансову незалежність підприємства;
- 2) підвищити ефективність операційної та інших видів діяльності;
- 3) забезпечити прискорення оборотності капіталу;
- 4) оптимізувати потребу в залученому капіталі;
- 5) знизити ризик неплатоспроможності.

Аналіз грошових потоків проводиться за підприємством у цілому, а також у розрізі основних видів господарської діяльності [55].

Основні завдання аналізу грошових потоків [47]:

- оцінка стану грошових коштів та грошового потоку за показниками їх обсягів, структури та динаміки загалом і у розрізі видів діяльності підприємства;
- з'ясування структури джерел надходжень грошових коштів;
- вивчення структури напрямів витрачання грошових коштів;
- дослідження взаємозв'язку динаміки показників діяльності та грошових коштів;
- виявлення рівня достатності грошових коштів, необхідних для нормального функціонування підприємства;
- вивчення факторів, що зумовили вплив на зміну залишків і обсяги руху грошових коштів;
- визначення ефективності їх використання загалом і за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- прогнозування надходження і витрачання грошових коштів за

обсягом і в часі для забезпечення поточної і перспективної здатності підприємства виконувати свої обов'язки щодо розрахунків з контрагентами, виплати дивідендів та інших платежів;

- виявлення потреби в додатковому залученні грошових коштів;
- з'ясування причин відмінностей між чистими доходами підприємства та пов'язаними з ними надходженнями і платежами тощо.

Основними джерелами даних для аналізу є "Звіт про рух грошових коштів", "Баланс (Звіт про фінансовий стан)", "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" [40].

На діяльності підприємства негативним чином позначається як надлишковий, так і дефіцитний характер чистого грошового потоку.

Дефіцитний грошовий потік призводить до зниження абсолютної платоспроможності підприємства, несвоєчасного погашення ним кредиторської заборгованості перед постачальниками за отримані матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги, бюджетом тощо за всіма видами, спричиняє затримки у виплаті заробітної плати, а відтак - до зниження продуктивності праці, сплати штрафних санкцій за недотримання термінів оплати і т.п.

Надлишкове зростання грошових засобів загрожує їх знеціненню через вплив інфляційних процесів, свідчить про недостатній рівень гнучкості інвестиційно-фінансового менеджменту підприємства [34].

За спрямованістю руху коштів виділяють такі види грошових потоків:

- додатний грошовий потік (приплив коштів);
- від'ємний грошовий потік (відплив коштів).

На рис. 2.5 стрілки, спрямовані всередину, показують додатний грошовий потік (приплив коштів), назовні – від'ємний грошовий потік (відплив коштів).

Слід зазначити їхню тісну взаємозумовленість: збій у часі або в обсязі одного з них зумовлює збій і іншого потоку. Тому їх доцільно розглядати у взаємозв'язку як єдиний об'єкт управління.

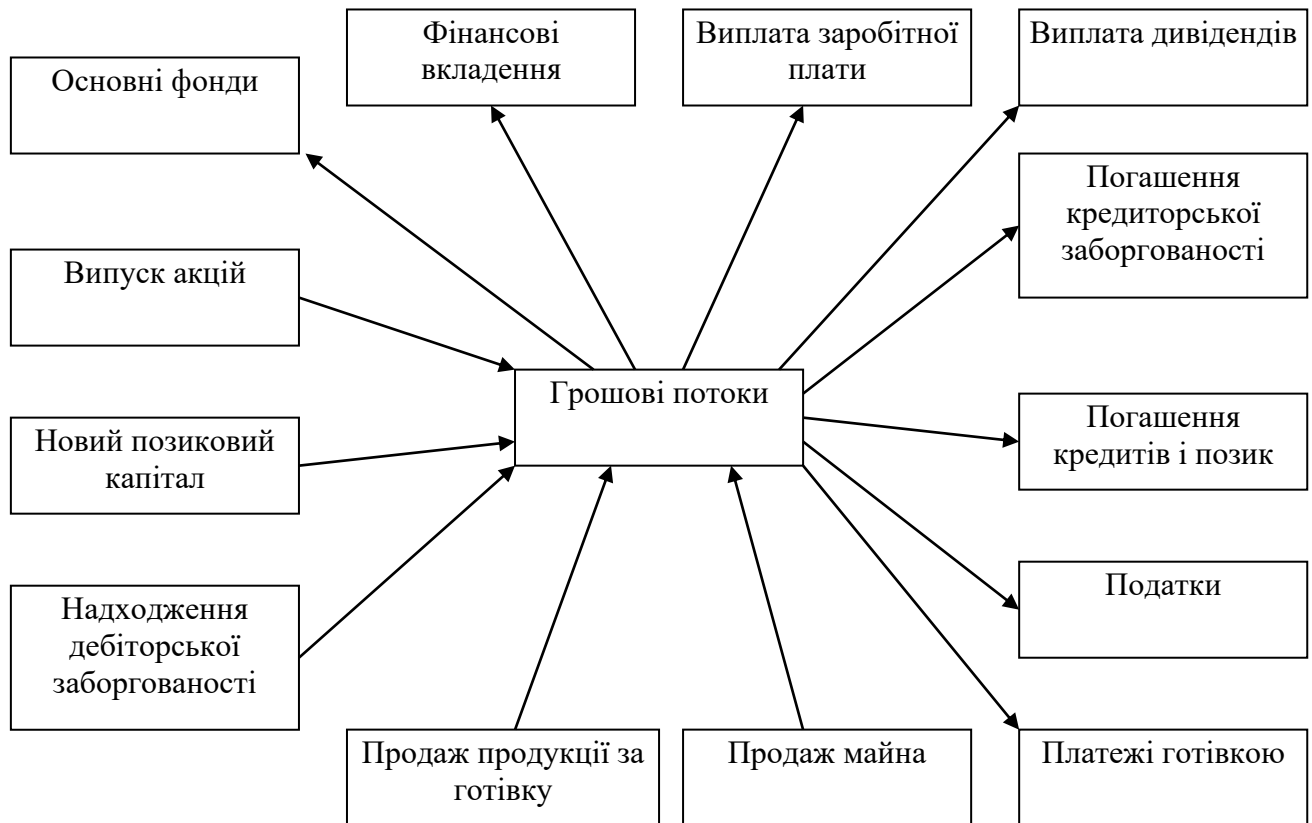

Рисунок 2.5 – Грошові потоки

Примітка. Складено автором на основі джерел [34;39;40;47]

За методом обчислення обсягу грошового потоку:

- валовий грошовий потік — це всі надходження або вся сума витрати коштів в аналізованому періоді;
- чистий грошовий потік (ЧГП), що становить різницю між додатним (ДГП) і від'ємним (ВГП) потоками коштів в аналізованому періоді:

$$\text{ЧГП} = \text{ДГП} - \text{ВГП}. \quad (2.1)$$

ЧГП може бути як додатною, так і від'ємною величиною.

Підставивши дані з Звіту про рух грошові коштів за 2016-2018 роки у формулу (2.1) отримаємо:

$$\begin{aligned} \text{ДГП}_{2016} &= 2055275 + 135593 + 1002539 + 6128 + 36685 + 15000 + 113 + 75 + \\ &+ 3 + 235589 = 3487000 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

$$\text{ДГП}_{2017} = 2768101 + 19062 + 206756 + 1244356 + 372 + 31064 + 8901 + 486 + 7 + 71725 = 4350830 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ДГП}_{2018} = 3297934 + 1 + 175757 + 1327395 + 321 + 24997 + 12839 + 2126 + 24993 = 4866363 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ВГП}_{2016} = 2494846 + 187924 + 52204 + 103260 + 191669 + 1890 + 60970 + 109 + 104407 + 218476 + 2 + 68001 = 3483758 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ВГП}_{2017} = 3235868 + 218329 + 59110 + 174315 + 285420 + 2522 + 61244 + 148232 + 96672 + 2 + 72254 = 4353968 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ВГП}_{2018} = 3532020 + 265671 + 72702 + 210703 + 353588 + 3997 + 57497 + 1000 + 207955 + 24993 + 30 + 71913 = 4802069 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ЧГП}_{2016} = 3242 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ЧГП}_{2017} = -3138 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ЧГП}_{2018} = 64294 \text{ тис. грн.}$$

Як видно з проведених розрахунків на підприємстві надходжень більше ніж відпливів в 2016 та 2018 роках. Причиною від'ємного чистого грошового потоку у 2017 році є значне зростання витрат на придбання необоротних активів - на 43825 тис. грн., а також перевищення витрат на погашення позик над надходженнями від отримання позик на 24947 тис. грн.

Прямий метод спрямований на одержання даних, що характеризують як валовий, так і чистий потік коштів підприємства у звітному періоді. Застосовуючи цей метод, використовують безпосередньо дані бухгалтерського обліку і звіту про рух коштів, що характеризують усі види їхніх надходжень і витрати. Відмінність результатів розрахунку грошових потоків за прямим і непрямим методами стосуються тільки операційної діяльності.

За операційною діяльністю ЧГП прямим методом визначають у такий спосіб:

$$\text{ЧГП}_{\text{од}} = \text{ВР}_{\text{рп}} + \text{О}_{\text{дав}} + \text{ІН}_{\text{од}} - \text{П}_{\text{тмц}} - \text{ЗП} - \text{ПП} - \text{ІВ}_{\text{од}}, \quad (2.2)$$

де $ВР_{рп}$ – виручка від реалізації продукції і послуг;

$О_{дав}$ – одержані аванси від покупців і замовників;

$ІН_{од}$ – сума інших надходжень від операційної діяльності;

$П_{тмц}$ – сума засобів, виплачена за придбані цінності;

$ЗП$ – сума виплаченої заробітної плати персоналу підприємства;

$ПП$ – сума податкових платежів у бюджет і в позабюджетні фонди;

$ІВ_{од}$ – сума інших виплат у процесі операційної діяльності.

Підставивши дані з Звіту про рух грошові коштів за 2016-2018 роки у формулу (2.2) отримаємо:

$$ЧП_{од2016} = 2055275 + 135593 + 1002539 + 6128 + 36685 - (2494846 + 187924 + 52204 + 103260 + 191669 + 1890 + 60970) = 143457 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧП_{од2017} = 2768101 + 19062 + 206756 + 1244356 + 372 + 31064 - (3235868 + 218329 + 59110 + 174315 + 285420 + 2522 + 61244) = 232903 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧП_{од2018} = 3297934 + 1 + 175757 + 1327395 + 321 + 24997 - (3532020 + 265671 + 72702 + 210703 + 353588 + 3997 + 57497) = 330227 \text{ тис. грн.}$$

Висновок: чистий грошовий потік за операційною діяльністю збільшився в 2017 році на 89446 тис. грн., а вже в 2018 році ще на 97324 тис. грн.

Фактори зміни чистого грошового потоку від операційної діяльності, обчисленого за прямим методом, показано на рис. 2.6.

Одна з переваг прямого методу полягає в тому, що він показує загальні суми надходжень та платежів і зосереджує увагу на тих статтях, що генерують найбільший приплив і відплив коштів. Однак цей метод не розкриває взаємозв'язку величини фінансового результату і величини зміни коштів, зокрема не показує, чому виникає ситуація, коли прибуткове підприємство є неплатоспроможним.

Непрямий метод кращий з аналітичного погляду, тому що дає змогу пояснити причини розбіжностей між фінансовими результатами і вільними залишками готівки. Розрахунок чистого грошового потоку за непрямим методом здійснюють шляхом відповідного коригування чистого прибутку на

суму змін у запасах, дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості, короткострокових фінансових вкладень та інших статей активу, що належать до поточної діяльності.

Рисунок 2.6 – Фактори зміни чистого грошового потоку, обчисленого за прямим методом [складено автором]

Джерелами інформації для розрахунку й аналізу грошових потоків за непрямим методом є звітний бухгалтерський баланс і звіт про прибутки та збитки.

За операційною (основною) діяльністю його розраховують у такий спосіб:

$$\text{ЧГП}_{\text{ОД}} = \text{ЧП}_{\text{ОД}} + \Delta + \Delta \text{ДЗ} + \Delta \text{З}_{\text{тмц}} + \Delta \text{КЗ} + \Delta \text{ДМП} + \Delta \text{Р} + \Delta \text{АВ}_{\text{ОД}} + \Delta \text{АВ}_{\text{В}}, (2.3)$$

де $\text{ЧП}_{\text{ОД}}$ – сума чистого прибутку підприємства від операційної діяльності;

ΔA – сума амортизації основних засобів і нематеріальних активів;

$\Delta ДЗ$ – зміна суми дебіторської заборгованості;

$\Delta З_{ТМЦ}$ – зміна суми запасів і ПДВ за придбаними цінностями, що входять до складу оборотних активів;

$\Delta КЗ$ – зміна суми кредиторської заборгованості;

$\Delta ДМП$ – зміна суми доходів майбутніх періодів;

$\Delta Р$ – зміна суми резерву майбутніх витрат і платежів;

$\Delta АВ_{ОД}$ – зміна суми одержаних авансів;

$\Delta АВ_{В}$ – зміна суми виданих авансів.

Підставивши дані з Звіту про рух грошові коштів за 2016-2018 роки у формулу (2.3) отримаємо:

$$\text{ЧГП}_{ОД2017} = 118165 + 126369 + 7173 + 15778 + 54050 + 0 + 0 + 101787 + 62057 = 485379 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ЧГП}_{ОД2018} = 218850 + 149183 - 38916 + 20420 + 94267 + 0 + 0 - 18836 - 8808 = 416160 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, непрямий метод наочно показує відмінність між чистим фінансовим результатом і чистим грошовим потоком підприємства. За допомогою ряду коригувальних процедур фінансовий результат підприємства (чистий прибуток або збиток) перетвориться у величину чистого грошового потоку від операційної діяльності.

Результати показали, що за 2018 рік чистий грошовий потік за операційною діяльністю зменшився по відношенню до 2017 року на 69219 тис. грн.

У результаті цього можна встановити фактори, що сприяють збільшенню і зменшенню чистого грошового потоку (рис. 2.7).

За інвестиційною діяльністю суму ЧГП визначають як різницю між сумою виручки від реалізації необоротних активів і сумою інвестицій на їх придбання:

Рисунок 2.7 – Фактори першого порядку зміни чистого грошового потоку від операційної діяльності, обчисленого за непрямим методом

$$\text{ЧГП}_{\text{ід}} = \text{ВР}_{\text{ОЗ}} + \text{ВР}_{\text{НА}} + \text{ВР}_{\text{ДФА}} + \text{ВР}_{\text{ВА}} + \text{Д}_{\text{од}} - \text{П}_{\text{ОЗ}} \pm \Delta \text{НКБ} - \text{П}_{\text{НА}} - \text{П}_{\text{ДФА}} - \text{П}_{\text{ВА}}, (2.4)$$

де $\text{ВР}_{\text{ОЗ}}$ – виручка від реалізації основних засобів;

$\text{ВР}_{\text{НА}}$ – виручка від реалізації нематеріальних активів;

$\text{ВР}_{\text{ДФА}}$ – сума виручки від реалізації довгострокових фінансових активів;

$\text{ВР}_{\text{ВА}}$ – виручка від реалізації раніше викуплених акцій підприємства;

$\text{Д}_{\text{од}}$ – сума одержаних дивідендів і процентів за довгостроковими цінними паперами;

$\text{П}_{\text{ОЗ}}$ – сума придбаних основних засобів;

ДНKB – зміна залишку незавершеного капітального будівництва;

P_{HA} – сума придбання нематеріальних активів;

$P_{ДФA}$ – сума придбання довгострокових фінансових активів;

P_{BA} – сума викуплених власних акцій підприємства.

Підставивши дані з Звіту про рух грошові коштів за 2016-2018 роки у формулу (2.4) отримаємо:

$$ЧГП_{id2016} = 15000 + 113 + 75 + 3 - 104407 = -89325 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧГП_{id2017} = 8901 + 486 + 7 - 148232 = -138838 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧГП_{id2018} = 12839 + 2126 - 1000 - 207955 = -193990 \text{ тис. грн.}$$

За 2017 рік чистий грошовий потік за інвестиційною діяльністю ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" від'ємний і зменшився на 49513 тис. грн. У 2018 році від'ємний і зменшився ще на 55152 тис. грн.

За фінансовою діяльністю прийнято відображати припливи і відпливи коштів, пов'язані з використанням зовнішнього фінансування. Суму ЧГП визначають як різницю між сумою фінансових ресурсів, залучених із зовнішніх джерел, сумою виплаченого основного боргу і сумою виплачених дивідендів власникам підприємства:

$$ЧГП_{фд} = З_{BK} + З_{дк} + З_{KK} + ЦФ - В_{дк} - В_{KK} - В_{д}, \quad (2.5)$$

де $З_{BK}$ – сума додатково залученого із зовнішніх джерел власного капіталу (грошові надходження від випуску акцій та інших часткових інструментів, а також додаткових вкладень власників);

$З_{дк}$ – сума додатково залучених довгострокових кредитів і позик;

$З_{KK}$ – сума додатково залучених короткострокових кредитів і позик;

ЦФ – сума засобів, що надійшли як безоплатне цільове фінансування підприємства;

$В_{дк}$ – сума виплат основного боргу за довгостроковими кредитами і позиками;

$В_{KK}$ – сума виплат (погашення) основного боргу за короткостроковими

кредитами і позиками;

V_d – сума виплачених дивідендів акціонерам підприємства.

Підставивши дані з Звіту про рух грошові коштів за 2016-2018 роки у формулу (2.5) отримаємо:

$$ЧГП_{фд\ 2016} = 235589 - 218476 - 2 - 68001 = -50890 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧГП_{фд\ 2017} = 71725 - 96672 - 2 - 72254 = -97203 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧГП_{фд\ 2018} = 24993 - 24993 - 30 - 71913 = -71943 \text{ тис. грн.}$$

Результати розрахунку суми ЧГП за операційною, інвестиційною і фінансовою діяльністю дають змогу визначити загальний його обсяг по підприємству:

$$ЧГП_{заг} = ЧГП_{од} + ЧГП_{ід} + ЧГП_{фд} \quad (2.6)$$

Підставивши дані з Звіту про рух грошові коштів за 2016-2018 роки у формулу (2.6) отримаємо:

$$ЧГП_{заг\ 2016} = 143457 - 89325 - 50890 = 3242 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧГП_{заг\ 2017} = 232903 - 138838 - 97203 = -3138 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧГП_{заг\ 2018} = 330227 - 193990 - 71943 = 64294 \text{ тис. грн.}$$

Перевага непрямого методу визначення ЧГП полягає в тому, що він дає змогу виявити динаміку всіх факторів, які формують величину ЧГП, зате прямий метод дозволяє одержати точніші дані про обсяг і склад грошових потоків.

За результатами проведених розрахунків можна дійти висновку, що додатний грошовий потік збільшився у 2017 році порівняно з 2016 роком менш швидким темпом ніж від'ємний і на ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" зменшився чистий грошовий потік на 6380 тис. грн., а у 2018 році порівняно з 2017 роком спостерігається зростання грошових потоків як додатних, так і від'ємних, але від'ємних було менше і чистий грошовий потік має позитивне значення. Розрахунки непрямым методом виявили, що у 2017 році чистий грошовий потік був величезний і

становив 374480 тис. грн. в результаті значного одержаних авансів від покупців і замовників та виручки від реалізації, а у 2018 році порівняно з 2017 роком він ще більше збільшився під впливом значного зростання виручки від реалізації продукції.

2.3 Аналіз складу, структури, динаміки грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" та ефективності управління ними

Аналіз грошових потоків за видами діяльності, з точки зору забезпечення ефективності управління грошовими потоками підприємства, є одним з найбільш важливих, оскільки керована зміна грошового потоку по операційній, інвестиційній чи фінансовій діяльності підприємства в найбільшій мірі може вплинути на значення загального чистого грошового потоку підприємства, а як наслідок – на фінансовий стан. Виходячи з цього, саме на основі аналізу грошових потоків слід приймати відповідні управлінські рішення, що розраховані на середньострокову та довгострокову перспективу.

Проведемо аналіз динаміки та структури вхідних та вихідних грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за період 2016–2018 рр. (рис. 2.8 та 2.9 відповідно).

Аналізуючи дані, представлені на рисунку 2.8 варто зазначити, що протягом аналізованого періоду структура позитивних грошових потоків в розрізі видів діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" була нерівномірною. Так, в 2016 році в структурі надходжень підприємства найбільшу частку займали надходження від операційної діяльності, а саме 92,81%. У 2017 році підприємство отримало грошові надходження від інвестиційної діяльності в розмірі 9394 тис. грн.,

що на 5797 тис. грн. менше за 2016 рік і їх частка знизилась з 0,44% до 0,22%.

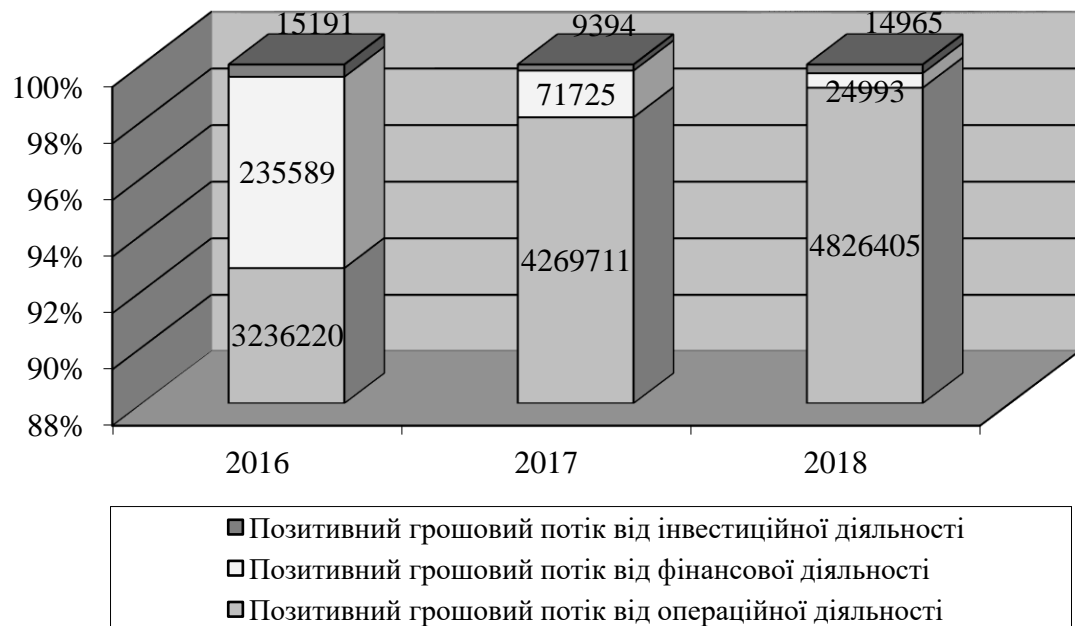

Рисунок 2.8 – Структура позитивного грошового потоку ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за період 2016-2018 років

Аналізуючи структуру грошових надходжень ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" в 2018 році варто зазначити, що найбільшу питому вагу продовжують займати надходження від операційної діяльності – 99,18%, зменшились надходження від фінансової діяльності до 24993 тис. грн., що дорівнює 0,51% всіх надходжень та надходження від інвестиційної діяльності зросли до 14965 тис. грн., а їх частка зросла на 0,09 п.п. до 0,31%.

Структура негативного грошового потоку підприємства ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" наведена на рис. 2.9.

Аналіз структури негативного грошового потоку підприємства виявив, що протягом аналізованого періоду в структурі грошових видатків підприємства найбільшу питому вагу займали грошові видатки від операційної діяльності. Так, в 2016 році їх питома вага становила 88,78%, в 2017 році їх частка зросла - до 92,72%, а в 2018 році ще більше - до 93,63%.

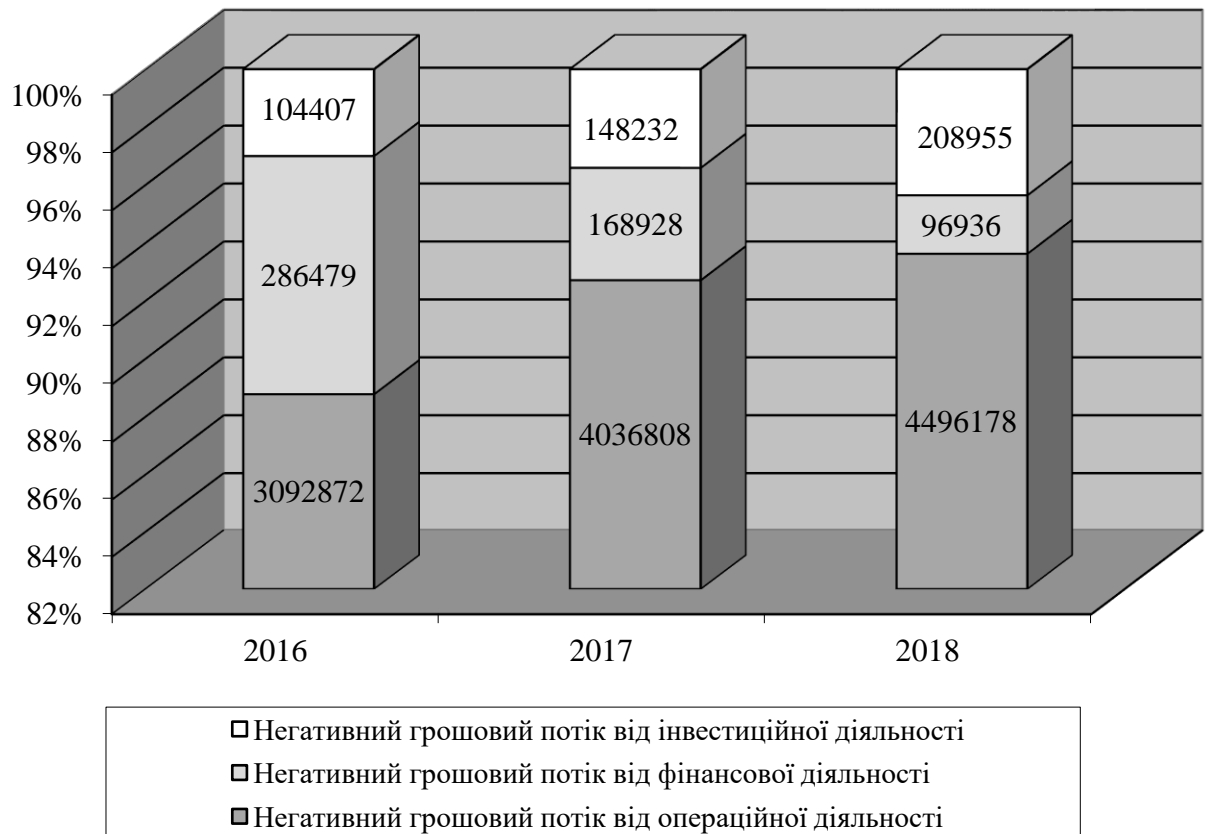

Рисунок 2.9 – Структура негативного грошового потоку ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за період 2016-2018 років

Також варто зазначити, що підприємство здійснювало грошові видатки в розрізі інвестиційної діяльності, які у 2017 році зросли до 148232 тис. грн. і їх частка збільшилась з 3% до 3,4% і у 2018 році знову збільшились на 60723 тис. грн., що становить 4,35% всього негативного потоку.

Питома вага негативного грошового потоку від фінансової діяльності протягом аналізованого періоду також змінювалась - в результаті його зменшення в 2017 році на 117551 тис. грн. він втратив 4,34 п.п. частки і став дорівнювати 3,88%, а у 2018 році в результаті зменшився на 71992 тис. грн. його частка зменшилась до 2,02% всього негативного грошового потоку.

Аналізуючи структуру та динаміку грошових надходжень підприємства, варто відмітити присутність чіткої тенденції щодо надходжень від фінансової діяльності.

Аналіз загального обсягу надходжень підприємства від інвестиційної діяльності виявив їх нерівномірність протягом аналізованого періоду.

Так, в 2016 році відбулися надходження від отримання позик в сумі 15000 тис. грн., а в 2017 та 2018 роках в сумі 8901 та 12839 тис. грн. відповідно. Що ж стосується негативного грошового потоку то ту спостерігається в 2018 році збільшення витрат на придбання необоротних активів до 207955 тис. грн.

Операційна діяльність за 2018 рік зазнала конкретних змін - зросли надходження від реалізації продукції на 529833 тис. грн., зросли надходження авансів від покупців і замовників на 83039 тис. грн., зменшилися інші надходження на 6067 тис. грн. Що ж стосується негативного грошового потоку, то він також конкретно змінився - зросли витрати на оплату авансів на 68168 тис. грн., на оплату повернення авансів на 1475 тис. грн., також сплачено більше зобов'язань з податків та зборів на 36388 тис. грн.

Відбулося зростання витрат: на оплату товарів на 296152 тис. грн., праці - на 47342 тис. грн., що збільшило і витрати на відрахування на соціальні заходи на 13592 тис. грн.

Чистий грошовий потік є одним із найважливіших результатів фінансової діяльності підприємства, який багато в чому визначає фінансову рівновагу та темпи зростання ринкової вартості підприємства та характеризує різницю між позитивними та негативними грошовими потоками (між надходженнями та видатками грошових коштів) в досліджуваному періоді часу та в розрізі окремих часових інтервалів.

З формули розрахунку чистого грошового потоку видно, що в залежності від співвідношення об'єму позитивного та негативного грошового потоку сума чистого грошового потоку може характеризуватися як позитивною, так і від'ємною величинами, які визначають кінцевий результат господарської діяльності підприємства.

«Якість» чистого грошового потоку можна оцінити як високу, якщо за результатами звітного періоду спостерігається позитивний чистий рух коштів від операційної діяльності та від'ємний – унаслідок інвестиційної та фінансової діяльності. Це означає, що операційна діяльність підприємства забезпечує достатню кількість коштів для здійснення операційних витрат, фінансування інвестиційних потреб підприємства та здійснення платежів за фінансовою діяльністю. При цьому бажано мати позитивне значення чистого руху грошових коштів унаслідок усіх видів діяльності за період.

Розрахунок чистого грошового потоку в розрізі видів діяльності, а також чистий грошовий потік по підприємству в цілому представлений в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка та структура чистого руху грошових коштів ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за період 2016-2018 рр., тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017
1. Чистий рух коштів від операційної діяльності	143457	232903	330227	89446	97324
2. Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-89325	-138838	-193990	-49513	-55152
3. Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-50890	-97203	-71943	-46313	25260
4. Чистий рух коштів за звітний період	3242	-3138	64294	-6380	67432

Аналіз даних, представлених в таблиці 2.2 показав присутня чітка тенденція в динаміці чистого руху грошових коштів підприємства. Так, за результатами своєї діяльності підприємство в 2016 році отримало від'ємні значення по чистому руху коштів від інвестиційної діяльності та фінансової діяльності, в 2017 році відбувається зростання цього від'ємного значення та зростання позитивного чистого руху коштів від операційної діяльності. У 2018 році також збільшився чистий рух грошових коштів від операційної діяльності та від'ємне значення від інвестиційної діяльності. Зменшилось лише від'ємне значення по фінансовій діяльності на 25260 тис. грн. Отже,

аналізуючи дані, представлені в таблиці 3.1 можна зробити висновок, що «якість» грошового потоку підприємства не є високою. Якщо з залишків коштів за звітний період відняти чистий рух грошових коштів за звітний період та вплив зміни валютних курсів на залишок коштів то отримуємо рядок 3415 - залишок коштів на кінець року. Цей рядок співпадає з формою 1 рядком 1165, що підтверджує правильність заповнення звіту про рух грошових коштів. Всі рядки звіту про рух грошових коштів заповнюються за Дебетом і Кредитом бухгалтерського обліку ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".

Якість чистого грошового потоку – це узагальнена характеристика структури джерел формування чистого грошового потоку підприємства.

Якість грошового потоку може бути оцінена двома методами: на основі співвідношень чистих потоків у розрізі окремих видів діяльності; на основі аналізу структури надходжень і витрачань коштів.

Відповідно до першого методу виділяють три види якості чистого грошового потоку, порядок оцінки яких та характеристика подано в таблиці 2.3.

При використанні другого методу оцінки якості чистого грошового потоку необхідно звернути особливу увагу на зміну суми і питомої ваги грошових надходжень від реалізації продукції:

- висока якість чистого грошового потоку характеризується зростанням питомої ваги чистого прибутку, отриманого за рахунок збільшення випуску продукції і зниження його собівартості;

- низька якість чистого грошового потоку – за рахунок збільшення частки чистого прибутку, пов'язаного зі зростанням цін на продукцію, здійсненням іншої операційної діяльності.

Розглядаючи ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго": у 2016 році якість грошового потоку була $ЧГП_{ОД} > 0$, $ЧГП_{ІД} < 0$, $ЧГП_{ФД} < 0$, $ЧГП_{ЗАГ} > 0$ – висока якість; у 2017 році $ЧГП_{ОД} > 0$, $ЧГП_{ІД} < 0$, $ЧГП_{ФД} < 0$,

$ЧГП_{ЗАГ} < 0$ – низька якість т.к. загальний грошовий потік збитковий; у 2018 році - $ЧГП_{ОД} > 0$, $ЧГП_{ІД} < 0$, $ЧГП_{ФД} < 0$, $ЧГП_{ЗАГ} > 0$ – висока якість.

Таблиця 2.3 – Оцінка якості грошового потоку суб'єкта господарювання на основі співвідношень чистих потоків у розрізі видів діяльності

Вид якості	Алгоритм оцінки	Характеристика
Висока	$ЧГП_{ОД} > 0$ $ЧГП_{ІД} < 0$ $ЧГП_{ФД} < 0$ $ЧГП_{ЗАГ} > 0$	операційна діяльність підприємства забезпечує достатню кількість коштів для здійснення операційних витрат, фінансування інвестиційних потреб і для здійснення платежів за фінансовою діяльністю
Нормальна	$ЧГП_{ОД} > 0$ $ЧГП_{ІД} < 0$ $ЧГП_{ФД} > 0$ $ЧГП_{ЗАГ} > 0$	підприємство здійснює інвестиції за рахунок коштів отриманих від операційної діяльності і залучених кредитів або додаткових вкладень власників
Кризова	$ЧГП_{ОД} > 0$ $ЧГП_{ІД} > 0$ $ЧГП_{ФД} > 0$ $ЧГП_{ЗАГ} > 0$	підприємство фінансує операційні виплати за рахунок надходжень від інвестиційної та фінансової діяльності. Така структура грошових потоків припустима тільки для новостворених підприємств

Таким чином, операційна діяльність ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" забезпечує достатню кількість коштів для здійснення операційних витрат, фінансування інвестиційних потреб і для здійснення платежів за фінансовою діяльністю.

Наступним напрямом аналізу грошових потоків є визначення рівня їх ліквідності. Аналіз ліквідності чистого грошового потоку дозволяє дослідити можливості підприємства щодо здійснення необхідних платежів і виконання фінансових зобов'язань. Рівень ліквідності чистого грошового потоку підприємства оцінюється на основі показників, алгоритм розрахунку яких подано у додатку Г.

Проведемо розрахунки показників ліквідності чистого грошового потоку для ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Оцінка показників ліквідності чистого грошового потоку ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр.

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення 2017/2016	Відхилення 2018/2017
1. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,0009	0,9993	1,0134	-0,0017	0,0141
2. Коефіцієнт відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку	1075,57	-1386,50	75,69	-2462,07	1462,19
3. Коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості	11,91	14,50	18,64	2,59	4,14
4. Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості надходженням грошей	9,24	10,09	9,26	0,84	-0,83
5. Коефіцієнт поповнення грошових коштів	108,44	150,57	52,20	42,13	-98,38
6. Коефіцієнт обертання оборотних активів на основі грошових надходжень	9,43	11,12	9,99	1,69	-1,13

У результаті проведених розрахунків можна зробити наступні висновки:

- у 2016 та 2018 роках грошовий потік був ліквідним, так як надходження перевищували витрати, а у 2017 - не ліквідним;

- у зв'язку з від'ємним чистим грошовим потоком у 2017 році коефіцієнт відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку має від'ємне значення і на протязі всього періоду дослідження був нестійким;

- коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості з кожним роком збільшується - на 2,59 у 2017 році та ще на 4,14 у 2018 році, що пов'язано з зменшенням дебіторської заборгованості у 2018 році та збільшенню

грошових надходжень;

- коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості надходженням грошей майже не змінився за 3 роки;

- відбулося значне зменшення коефіцієнта поповнення грошових коштів у 2018 році із-за значного зростання залишків коштів на кінець періоду з 28895 тис. грн. до 93230 тис. грн.;

- у зв'язку з зростанням оборотних активів майже такими ж темпами, як і грошових надходжень коефіцієнт обертання оборотних активів на основі грошових надходжень за три роки майже не змінився.

Досить важливе значення має оцінка ефективності грошових потоків, метою якої є визначення результативності їх формування та використання, а також виявлення впливу на фінансовий стан і забезпечення сталого економічного зростання підприємства. Ефективне формування грошових потоків означає таке співвідношення між надходженнями і витрачаннями грошових коштів, яке формує вхідний чистий грошовий потік та забезпечує отримання чистого прибутку.

У додатку Д подано характеристику показників аналізу ефективності грошових потоків підприємства

Проведемо розрахунки показників ефективності грошових потоків підприємства для ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у табл. 2.5.

Проведені розрахунки показали, що на 1000 грн. надходжень у 2018 році припадає 13,21 грн., що на 13,93 грн. більше за 2018 рік та на 12,28 грн. за 2016 рік. За 2017 рік всі розрахунки мають збитки із-за збитковості чистого грошового потоку.

Якщо порівнювати 2018 з 2016 роком то спостерігається значне збільшення ефективності грошових потоків на ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".

Найбільше зростання відбулося з коефіцієнтом поповнення грошових коштів - на 588,8 грн. Також значно збільшився коефіцієнт покриття

дебіторської заборгованості чистим грошовим потоком і на 1000 грн. дебіторської заборгованості припадає 246,24 грн. чистого грошового потоку у 2018 році, що на 235,17 грн. більше за 2016 рік.

Таблиця 2.5 – Оцінка показників ефективності грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" за 2016-2018 рр. (на 1 тис. грн.)

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення 2017/2016	Відхилення 2018/2017
1. Коефіцієнт притоку грошових коштів	0,93	-0,72	13,21	-1,65	13,93
2. Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,93	-0,72	13,39	-1,65	14,11
3. Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості чистим грошовим потоком	11,07	-10,46	246,24	-21,53	256,70
4. Коефіцієнт забезпечення кредиторської заборгованості чистим грошовим потоком	8,59	-7,28	122,32	-15,87	129,60
5. Коефіцієнт чистого поповнення грошових коштів	100,82	-108,60	689,63	-209,42	798,23
6. Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку	8,77	-8,02	132,01	-16,79	140,03

Отже, аналіз динаміки та структури вхідних грошових потоків підприємства протягом 2016-2018 років виявив нерівномірність грошових надходжень підприємства в розрізі окремих видів діяльності підприємства, а також значну залежність підприємства від позикових коштів. З кожним роком відбувається збільшення чистого руху коштів від операційної діяльності, але відбувається зростання і від'ємного грошового потоку від інвестиційної та фінансової діяльності. Підприємство сплачує величезні суми на сплату відсотків по кредитах. Подальше дослідження буде направлено на підвищення ефективності менеджменту грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".

Висновки за розділом 2

Проведена діагностика грошових потоків ПАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" та ефективності управління ними показала, що в 2018 році відбуваються як позитивні зміни в господарській діяльності підприємства, так і негативні. Позитивним є збільшення доходів від реалізації продукції, отримання великих чистих прибутків. Негативним є скорочення персоналу, зростання собівартості більш швидкими темпами, ніж чистого доходу та величезний розмір зношених основних засобів.

У 2018 році капітал збільшився в результаті значного зростання капіталу у дооцінках. Також відбулося збільшення позикових коштів, а саме, короткостроковий позиковий капітал збільшився на 78,65%, а довгостроковий зменшився на 91,94%. Власний капітал з кожним роком зростає - у 2017 році на 9,65%, а у 2018 році на 4968071 тис. грн. до 5286498 тис. грн. У 2018 році відбулося зменшення дебіторської заборгованості. На підприємстві великий розмір запасів і в 2017 році вони збільшились на 44,2%, а в 2018 році ще на 39,67% до 71892 тис. грн.

Аналіз динаміки та структури вхідних грошових потоків підприємства протягом 2016-2018 років виявив нерівномірність грошових надходжень підприємства в розрізі окремих видів діяльності підприємства, а також значну залежність підприємства від позикових коштів. З кожним роком відбувається збільшення чистого руху коштів від операційної діяльності, але відбувається зростання і від'ємного грошового потоку від інвестиційної та фінансової діяльності. Підприємство сплачує величезні суми на сплату відсотків по кредитах.

Спостерігається значне збільшення ефективності грошових потоків на ПАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у 2018 році та зростання показників ліквідності чистого грошового потоку, що говорить про покращення управління грошовими потоками на підприємстві.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1 Формування стратегії управління грошовими потоками суб'єкта господарювання для підвищення їх ефективності

Управління грошовими потоками – один з найважливіших сегментів фінансової роботи на підприємстві, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку господарського суб'єкта.

Процес управління грошовими потоками підприємства включає в себе дві основні стадії, а саме організацію системи і цикл управління грошовими потоками підприємства.

Організація системи управління грошовими потоками здійснюється поетапно і включає три етапи (рис. 3.1).

Однією з категорій, яка характеризує процес управління грошовими потоками, є цикли, які формуються в певній послідовності:

- 1) оптимізація грошових потоків підприємства;
- 2) планування грошових потоків підприємства в розрізі різних їх видів;
- 3) забезпечення ефективного контролю грошових потоків;
- 4) забезпечення повного та достовірного обліку грошових потоків та формування необхідної звітності;
- 5) аналіз грошових потоків за попередній період [10, с. 19].

Головними цілями управління грошовими потоками ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" є забезпечення ефективного функціонування, що виявляється в досягненні стану фінансової рівноваги та максимізації чистого грошового потоку. Основними завданнями управління грошовими потоками є формування достатнього обсягу грошових коштів відповідно до потреб реалізації господарської діяльності,

забезпечення збалансованості обсягів грошових потоків та синхронності їх формування в часі.

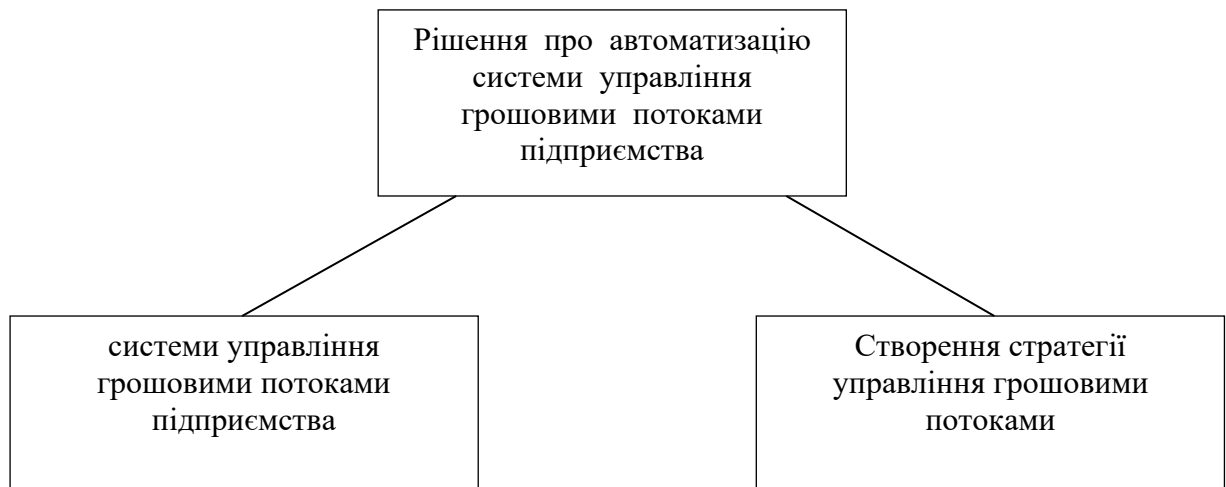

Рисунок 3.1 – Кроки організації системи управління грошовими потоками підприємства

Примітка. Складено автором на основі джерела [41, с. 18]

Синтезуючи підходи науковців до визначення основної мети фінансового менеджменту, вважаємо, що основною місією стратегічного управління грошовими потоками є забезпечення стану фінансової рівноваги підприємства, оскільки, на нашу думку, мистецтво управління загалом полягає у постійному пошуку вигідного компромісу між досягненням бажаної мети та ризиком, що супроводжує цей процес [10, с. 66].

Перейдемо до вибору стратегії управління грошовими потоками ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".

Цей процес є основним і полягає не тільки у визначенні генерального плану дій на довгостроковий період. Визначення стратегії – це прийняття рішення щодо того, як розвивати бізнес загалом та його сектори зокрема, як протидіяти конкурентам, яке місце займати на ринку тощо [41, с. 37]. Стратегія управління грошовими потоками є складовою частиною загальної економічної стратегії підприємства, тому повинна враховувати базові стратегії економічного розвитку підприємства, серед яких основними є такі.

Реалізація стратегії управління грошовими потоками підприємств (цикл оперативно-тактичного управління). Цільовими завданнями оперативно-тактичного управління грошовими потоками є забезпечення аналізу та планування грошових потоків, а також контролю за їх дотриманням в межах обраної стратегії. Ці завдання виконуються фінансовими службами підприємства на таких етапах:

1. Збір та оброблення первинної інформації для управління грошовими потоками. Реалізація цього етапу передбачає координацію функцій та задач бухгалтерського обліку та фінансового менеджменту підприємства з метою створення необхідної інформаційної бази для забезпечення виконання завдань управління грошовими потоками підприємства. На цій стадії відбуваються збір та оброблення інформації, що генерується як із внутрішніх, так і з зовнішніх джерел для здійснення аналізу, оцінки чинників та ризиків, що мають найбільший вплив на формування грошових потоків, а також забезпечення планування та контролю грошових потоків.

2. Кількісний аналіз грошових потоків у попередньому періоді. Цей етап передбачає дослідження результативних показників грошових потоків з метою визначення джерел надходжень і виплат грошових коштів, причин їх дефіциту (надлишку) та виявлення резервів подальшого підвищення ефективності функціонування.

3. Оцінка чинників та ризиків управління грошовими потоками. Будь-яке підприємство є складним поєднанням різноманітних ресурсів, організованих та скоординованих для забезпечення господарської діяльності та отримання прибутку. Це економічна система, яка має характерні особливості, основною з яких є специфіка операційної діяльності. Характер основного виду діяльності підприємства визначає природу його грошових потоків, чинники, що впливають на їх формування, та ризики, які можуть зумовлювати розбалансування структури надходжень і виплат грошових коштів.

4. Планування та контроль грошових потоків. Основними

призначеннями цих етапів є розробка системи планів та планових показників із формування різних видів грошових потоків, здійснення перевірки їх виконання, а також моніторинг цільового використання, збалансованості та синхронності формування грошових потоків у часі.

Оцінка виконання та аналіз результативності стратегії управління грошовими потоками підприємств. Заходи, що реалізуються на цьому етапі, спрямовані на з'ясування ступеня досягнення стратегічних цілей підприємства за допомогою вибраної стратегії та сфокусовані на вирішенні питання, чи можливо у подальшому реалізувати певну стратегію, а також чи приведе процес її реалізації до визначених остаточних результатів.

На нашу думку, така оцінка повинна обов'язково базуватись на аналізі досягнутого стану та неодмінно повинна враховувати економічні показники та показники організації циклу оперативно-тактичного управління грошовими потоками.

Удосконалення окремих складових управління грошовими потоками підприємств або перегляд стратегії загалом. Згідно з результатами оцінки виконання та аналізу результативності стратегії приймаються рішення стосовно коригування окремих складових управління грошовими потоками. В цьому випадку здійснюються пошук та реалізація заходів з удосконалення управління грошовими потоками. Однак досить часто підприємства не можуть виконати обрану стратегію. Це трапляється через неправильно проведений стратегічний аналіз або непередбачувані зміни у зовнішньому середовищі, які не були своєчасно виявлені і враховані. За таких умов необхідно переглянути обрану стратегію.

До того ж коригування за наслідками оцінки результативності стратегії можуть стосуватись як самої стратегії, так і стратегічних цілей підприємства [57, с. 25].

Управління грошовими потоками – це динамічний багатоплановий процес, що передбачає сотні можливих варіантів фінансово-господарських рішень, які коректуються відповідно до умов, що диктує підприємству

ринкове середовище. Рішення та заходи з управління грошовими потоками, що розроблені та є ефективними для одного підприємства, можуть бути абсолютно недоцільними щодо їх реалізації для іншого підприємства. І це природно. Адже саме багатоваріантність рішень та підходів, їх унікальність у кожній конкретній ситуації і повинні бути основою будь-якого управлінського процесу. Однак повинен бути сформований своєрідний «кістяк» управління, який визначає основні його аспекти. Ним виступає організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками підприємства.

Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками підприємств – це система взаємопов'язаних між собою елементів, яка визначає і забезпечує реалізацію комплексу заходів на кожному з етапів управління грошовими потоками. Система управління витратами – це сукупність взаємопов'язаних елементів, методів і механізмів, що діють в межах функціональних обов'язків і утворюють певну цілісність, за допомогою яких узагальнюються процеси постачання, використання ресурсів, вирішуються чітко поставлені цілі, реалізуються тактичні і стратегічні плани [36, с. 51].

Визначення організаційного-правового забезпечення управління грошовими потоками підприємств. Організаційне забезпечення – це взаємопов'язана сукупність обов'язків та повноважень внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, які розробляють та ухвалюють рішення з управління грошовими потоками і несуть відповідальність за результати цих рішень.

Для організації управління грошовими потоками на підприємстві необхідно сформувати відділ або спеціальну групу в фінансовому відділі підприємства, в обов'язки якої б входило виконання фінансово-аналітичної роботи з управління грошовими потоками.

Система правового регулювання грошових потоків включає регламентування форм розрахунків за господарськими операціями, порядок

здійснення готівкових та безготівкових платежів, податкове регулювання, регулювання методів та норм амортизації основних засобів та нематеріальних активів, ліцензування, державне регулювання галузі тощо. Нормативно-правова база, що регламентує перелічені аспекти, складається із законів Верховної Ради, указів Президента, декретів Кабінету Міністрів, постанов, наказів, листів міністерств і відомств, методичних вказівок, інструкцій, нормативів, норм.

5. Визначення інформаційного забезпечення управління грошовими потоками підприємств. Ефективність будь-якої управлінської системи значною мірою залежить від її інформаційного забезпечення. Як зазначає В. Ковальов, інформація – це відомості, які зменшують невизначеність у тій чи іншій галузі, до якої вони належать [72, с. 47].

На нашу думку, інформаційне забезпечення управління грошовими потоками підприємства характеризує сукупність інформаційних ресурсів, що відображають внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства, а також є необхідною умовою для прийняття ефективних фінансово-господарських рішень на кожному етапі управління грошовими потоками підприємства.

Створення інформаційної бази на підприємстві полягає передусім у формуванні обґрунтованого переліку показників, орієнтованих на прийняття як оперативно-тактичних, так і стратегічних управлінських рішень. Увесь обсяг інформації, необхідний для прийняття рішень у сфері формування стратегії управління грошовими потоками підприємства, представлений на рис. 3.2.

Як ми бачимо з рис. 3.2, формування стратегії грошовими потоками на підприємстві вимагає детального аналізу зовнішнього середовища конкретного виду економічної діяльності та загальнодержавного стану загалом, пошуку проблем минулих стратегій, котрі не принесли бажаних результатів підприємству. Тільки комплексне поєднання інформації в поєднанні з цілями підприємства дадуть можливість розробити дієву стратегію для подальших періодів функціонування суб'єкта господарювання.

Рисунок 3.2 – Формування стратегії управління грошовими потоками підприємств

Примітка. Складено автором на основі джерела [76]

Дана розробка, яка наведена на рис. 3.2, показує, що для ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" необхідним при управлінні грошовими потоками враховувати показники загальнодержавного розвитку, банківського сектору, системи оподаткування, кон'юнктури фінансового ринку, політично-економічної ситуації в країні. Також слід враховувати показники енергетичного сектору, перспективи розвитку цієї галузі,

ціноутворення та перспективи розвитку.

Для ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" необхідним є аналіз результаті попередніх стратегій - виявити помилки при розробці нової стратегії.

Таким чином, для забезпечення успішного функціонування ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у майбутньому необхідно здійснювати як оперативно-тактичне, так і стратегічне управління грошовими потоками. Об'єктом стратегічного аналізу ефективності управління грошовими потоками, на нашу думку, повинні бути як економічні, так і організаційні показники, оскільки такий вид оцінки зорієнтований на дослідження параметрів діяльності підприємств, що кардинально впливають на досягнення цілей підприємства. Показник ефективності організації управління грошовими потоками на ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" пропонується визначати експертним шляхом відповідно до сформованої групи якісних показників. З метою уникнення суб'єктивізму групу експертів слід формувати серед суб'єктів економічного оточення підприємства, таких як потенційний покупець, кредитор, інвестор та представник контролюючих органів. Проте на кожному підприємстві групу експертів можна сформувати серед фахівців самого підприємства.

3.2 Прогнозування грошових потоків суб'єкта господарювання

Управління грошовими потоками підприємств – це складний неперервний циклічний процес. Під циклом управління грошовими потоками розуміється система послідовних етапів багаторазово повторюваного процесу прийняття і реалізації стратегічних та оперативно-тактичних рішень з управління грошовими потоками. Управління грошовими потоками

підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і підпорядковане його головній меті. Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства та формування необхідної звітності, що забезпечить проведення всебічного аналізу грошових потоків.

Для побудови прогнозного значення руху коштів на 2019 та 2020 роки будемо використовувати середню арифметичну.

Середня арифметична величина є найбільш поширеним видом середньої. Вона використовується у тому випадку, коли обсяг варіюючої ознаки одержується як сума індивідуальних значень.

У табл. 3.1 проведемо розрахунки середньої арифметичної зміни для руху грошових коштів від операційної діяльності.

Таблиця 3.1 – Розрахунок середньої арифметичної зміни грошових потоків від операційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"

Стаття	2015	2016	2016/ 2015 +/-	2017	2017/ 2016 +/-	2018	2018/ 2017 +/-	Середня арифме- тична зміна
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1664695	2055275	390580	2768101	712826	3297934	529833	544413
Цільового фінансування	41215	135593	94378	206756	71163	175757	-30999	44847
Надходження авансів від покупців і замовників	765577	1002539	236962	1244356	241817	1327395	83039	187273
Надходження від повернення авансів	1183	6128	4945	372	-5756	321	-51	-287

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Інші надходження	31771	36685	4914	31064	-5621	24997	-6067	-2258
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	1862211	2494846	632635	3235868	741022	3532020	296152	556603
Праці	135278	187924	52646	218329	30405	265671	47342	43464
Відрахувань на соціальні заходи	66597	52204	-14393	59110	6906	72702	13592	2035
Зобов'язань з податків і зборів	99201	103260	4059	174315	71055	210703	36388	37167
Витрачання на оплату авансів	134151	191669	57518	285420	93751	353588	68168	73146
Витрачання на оплату повернення авансів	1364	1890	526	2522	632	3997	1475	878
Інші витрачання	50271	60970	10699	61244	274	57497	-3747	2409
Чистий рух коштів від операційної діяльності	155368	143457	-11911	232903	89446	330227	97324	58286

Як видно з табл. 3.1 за 2016-2018 рік відбувається зростання майже всіх надходжень та всіх витрат від операційної діяльності.

Найбільше зростання спостерігається з витрачання на оплату товарів (робіт, послуг) - на 556603 тис. грн. на рік та надходження від реалізації продукції на 544410 тис. грн. на рік. Зменшення спостерігається з надходжень від повернення авансів на 287 тис. грн. на рік, інших надходжень - на 2258 тис. грн. на рік.

У табл. 3.2 проведемо розрахунки середньої арифметичної зміни для руху грошових коштів від інвестиційної діяльності.

Проведені розрахунки показали, що надходження від реалізації: фінансових інвестицій зростали в середньому на 4276 тис. грн. на рік за 2016-2018 роки. Найбільше зростання відбувалось з витрачанням на придбання фінансових інвестицій - на 43322 тис. грн. на рік.

Таблиця 3.2 – Розрахунок середньої арифметичної зміни грошових потоків від інвестиційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"

Стаття	2015	2016	2016/ 2015 +/-	2017	2017/ 2016 +/-	2018	2018/ 2017 +/-	Середня арифме- тична зміна
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	10	15000	14990	8901	-6099	12839	3938	4276
необоротних активів	358	113	-245	486	373	0	-486	-119
Надходження від отриманих: відсотків	328	75	-253	0	-75	0	0	-109
дивідендів	0	0	0	0	0	2126	2126	709
Інші надходження	0	3	3	7	4	0	-7	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	0	109	109	0	-109	1000	1000	333
необоротних активів	77989	104407	26418	148232	43825	207955	59723	43322
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-77293	-89325	-12032	-138838	-49513	-193990	-55152	-38899

У табл. 3.3 проведемо розрахунки середньої арифметичної зміни для руху грошових коштів від фінансової діяльності.

Таблиця 3.3 – Розрахунок середньої арифметичної зміни грошових потоків від фінансової діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"

Стаття	2015	2016	2016/ 2015 +/-	2017	2017/ 2016 +/-	2018	2018/ 2017 +/-	Середня арифме- тична зміна
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Отримання позик	96271	235589	139318	71725	-163864	24993	-46732	-23759
Погашення позик	113262	218476	105214	96672	-121804	24993	-71679	-29423

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Сплату дивідендів	7	2	-5	2	0	30	28	8
Витрачання на сплату відсотків	50645	68001	17356	72254	4253	71913	-341	7089
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-67643	-50890	16753	-97203	-46313	-71943	25260	-1433

Розглядаючи табл. 3.3 спостерігається зменшення чистого руху коштів від фінансової діяльності на 1433 тис. грн. на рік протягом 2016-2018 років. Відбувалось це в результаті зменшення отриманих позик на 23759 тис. грн. на рік та погашення позик на 29423 тис. грн./рік.

У табл. 3.4 проведемо розрахунки прогнозного руху коштів у результаті операційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки з урахуванням розрахунків середньої арифметичної зміни грошових потоків.

Таблиця 3.4 – Прогноз руху коштів у результаті операційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки, тис. грн.

Стаття	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018 +/-	Відхилення 2020/2018 +/-
1	2	3	4	5	6
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3297934	3842347	4386760	544413	1088826
Цільового фінансування	175757	220604	265451	44847	89694
Надходження авансів від покупців і замовників	1327395	1514668	1701941	187273	374546
Надходження від повернення авансів	321	34	0	-287	-321
Інші надходження	24997	22739	20481	-2258	-4516
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3532020	4088623	4645226	556603	1113206
Праці	265671	309135	352599	43464	86928
Відрахувань на соціальні заходи	72702	74737	76772	2035	4070

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4	5	6
Зобов'язань з податків і зборів	210703	247870	285037	37167	74334
Витрачання на оплату авансів	353588	426734	499880	73146	146292
Витрачання на оплату повернення авансів	3997	4875	5753	878	1756
Інші витрачання	57497	59906	62315	2409	4818
Чистий рух коштів від операційної діяльності	330227	388512	447051	58285	116824

Таким чином, проведене прогнозування руху коштів у результаті операційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки на основі середньої арифметичної показало, що у 2020 році чистий рух коштів від операційної діяльності в порівнянні з 2018 роком зросте на 116,824 тис. грн. або на 35,38%.

Відбудеться це в результаті зростання надходження авансів від покупців і замовників на 187273 тис. грн., цільового фінансування на 89694 тис. грн. та надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 10888826 тис. грн. або на 33,01%.

У табл. 3.5 проведемо розрахунки прогнозного руху коштів у результаті інвестиційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки з урахуванням розрахунків середньої арифметичної зміни грошових потоків.

Таблиця 3.5 – Прогноз руху коштів у результаті інвестиційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки, тис. грн.

Стаття	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018 +/-	Відхилення 2020/2018 +/-
1	2	3	4	5	6
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	12839	17115	21391	4276	8552
необоротних активів	0	0	0	0	0
Надходження від отриманих: відсотків	0	0	0	0	0
дивідендів	2126	2835	3544	709	1418

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4	5	6
Інші надходження	0	0	0	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	1000	1333	1666	333	666
необоротних активів	207955	251277	294599	43322	86644
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-193990	-232889	-271788	-38899	-77798

Наведений прогноз показав, що у 2019-2020 роках будуть продовжувати збільшуватись витрачання на придбання необоротних активів, що в першу чергу пов'язано з величезним зносом основних засобів. В результаті в 2020 році чистий рух коштів від інвестиційної діяльності становитиме -271788 тис. грн., що на 777798 тис. грн. менше за 2018 рік. Надходження від реалізації фінансових інвестицій зростуть на 66,61% до 21391 тис. грн., а надходження від отриманих дивідендів на 1418 тис. грн. до 3544 тис. грн.

У табл. 3.6 проведемо розрахунки прогнозного руху коштів у результаті фінансової діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки з урахуванням розрахунків середньої арифметичної зміни грошових потоків.

Таблиця 3.6 – Прогноз руху коштів у результаті фінансової діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки, тис. грн.

Стаття	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018 +/-	Відхилення 2020/2018 +/-
Отримання позик	24993	1234	0	-23759	-24993
Погашення позик	24993	1234	0	-23759	-24993
Сплату дивідендів	30	38	46	8	16
Витрачання на сплату відсотків	71913	79002	86091	7089	14178
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-71943	-79040	-86137	-7097	-14194

У 2020 році підприємство повністю відмовиться від позик і чистий рух коштів від фінансової діяльності буде складатися з витрачання на сплату

відсотків, яке становитиме 86091 тис. грн., що на 14178 тис. грн. більше за 2018 рік.

У табл. 3.7 проведемо прогноз чистого руху грошових коштів ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки.

Таблиця 3.7 – Прогноз чистого руху грошових коштів ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2019-2020 роки, тис. грн.

Стаття	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019/2018 +/-	Відхилення 2020/2018 +/-
Чистий рух коштів від операційної діяльності	330227	388512	447051	58285	116824
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-193990	-232660	-271330	-38670	-77340
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-71943	-79040	-86137	-7097	-14194
Чистий рух грошових коштів	64294	76812	89584	12518	25290

У результаті проведеного прогнозування чистий рух грошових коштів збільшиться в 2020 році до 89584 тис. грн., що на 19,73% більше за 2018 рік.

Проведені розрахунки прогнозу руху грошових коштів від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності не точні і потребують корегування.

Необхідним є корегування грошових потоків в залежності від внутрішніх та зовнішніх факторів впливу, а саме:

1. Зовнішні фактори впливу:
 - кон'юнктуру товарного ринку;
 - кон'юнктуру фінансового ринку;
 - систему оподаткування підприємств;
 - сформовану практику кредитування постачальників і покупців електроенергії;
 - систему здійснення розрахункових операцій господарюючих суб'єктів;
 - доступність фінансового кредиту;
 - можливість залучення коштів безоплатного цільового фінансування.

2. Внутрішні фактори впливу:

- стадію життєвого циклу, на якій знаходиться підприємство;
- тривалість операційного та виробничого циклів;
- амортизаційну політику підприємства;
- невідкладність інвестиційних програм;
- коефіцієнт операційного левериджу;
- фінансовий менталітет власників і менеджерів підприємства.

Таким чином, одним із найбільш важливих і складних етапів управління грошовими потоками ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" є їх оптимізація. Збалансування усіх видів грошових потоків на основі урахування як зовнішніх, так і внутрішніх факторів сприятиме підвищенню ефективності управління грошовими засобами, результатів фінансово-господарської діяльності підприємств.

3.3 Використання інвестиційних проектів для покращення менеджменту грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"

Всі підприємства в тій чи іншій мірі пов'язані з інвестиційною діяльністю. Проте прийняття рішень по реалізації інвестиційного проекту на підприємстві ускладнюється різними факторами, зокрема, типом інвестицій, вартістю інвестиційного проекту, обмеженістю фінансових ресурсів, ризиком і т.д.

В процесі реалізації інвестиційного проекту відбувається два процеси: витрачання ресурсів (коштів) та одержання прибутку (результату).

Тому основною метою управління інвестиційними грошовими потоками є забезпечення ритмічного здійснення інвестиційної діяльності і фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку шляхом

збалансування об'ємів надходження і витрачання грошових коштів в інвестиційному процесі та їх синхронізації в часі.

Управління грошовими потоками є одним з найважливіших завдань діяльності фінансового менеджера. Воно полягає в розрахунку часу обертання грошових коштів (фінансовий цикл), аналізу грошового потоку, здатності його прогнозувати, визначенні оптимального рівня грошових коштів, складанні бюджетів грошових коштів та ін.

Значення даного виду активів, на думку Джона Кейнса, визначається трьома основними причинами [59]:

- постійність – грошові кошти використовуються для виконання поточних операцій; оскільки між вхідними та вихідними грошовими потоками завжди є часовий проміжок, то підприємство змушене постійно тримати вільні грошові кошти на розрахунковому розрахунку;

- застереження – діяльність підприємства не носить чітко визначеного характеру, тому грошові кошти необхідні для виконання непередбачуваних платежів;

- спекулятивність – грошові кошти при нагоді можна вигідно інвестувати.

Для того, щоб інвестиційний проект був прийнятий до реалізації, необхідно забезпечити [75]:

- виділення грошових коштів на його реалізацію з вибором оптимальних варіантів джерел фінансування;

- отримання прибутку з показником рентабельності не нижче бажаного рівня;

- повернення грошових потоків після повного впровадження в розрахункові терміни.

Проте, в реальній ситуації реалізація інвестиційних проектів в заплановані терміни – явище вельми рідкісне.

Інвестиційні процеси на підприємстві можуть відбуватися в різній часовій послідовності. Розрізняють послідовне, паралельне та інтервальне

протікання процесів вкладення ресурсів та одержання результату.

При послідовному протіканні цих процесів прибуток отримують відразу ж після завершення інвестицій у повному обсязі. При паралельному їхньому протіканні одержання прибутку можливе ще до повного завершення процесу інвестування. При інтервальному протіканні цих процесів між завершенням інвестицій й одержанням прибутку проходить певний час, тривалість цього тимчасового лагу залежить від форм інвестування й особливостей конкретних інвестиційних проектів.

Вкладення капіталу і отримання результату від здійснених інвестицій відбувається з певним відставанням. У економічній теорії це явище трактують як інвестиційний лаг – проміжок часу з моменту вкладення капіталу до моменту отримання результатів. Тривалість інвестиційного лага може бути різною залежно від форм інвестування, конкретних особливостей інвестиційного проекту. Найкоротше він у сфері короткострокового фінансового інвестування. Наприклад, відсотки по депозитних внесках в банці підприємство може отримувати щомісячно. Невеликою є тривалість інвестиційного лага у сфері торгівлі. В той же час при великих довгострокових проектах лаг реального інвестування може складати п'ять, десять і більше років [19].

При вирішенні питань про фінансування і реалізацію конкретного інвестиційного проекту необхідно враховувати наявність ресурсів кадрових, матеріальних, фінансових і інших, і його відповідність домінуючим параметрам.

Окрім цього, необхідно з'ясувати, чи існують альтернативні шляхи досягнення економічних результатів з меншими витратами, встановити наскільки раціональним буде використання в рамках проекту наявних ресурсів, перевірити можливості підвищення прибутковості за рахунок зміни масштабу проекту, технології, а також його реалізації за розрахунковий період часу.

Ефективне управління грошовими потоками ПрАТ "Енергопостачальна

компанія "Херсонобленерго" передбачає реалізацію їх тотального інтегрованого планування, що спрямовано на досягнення стану фінансової рівноваги та стійкого економічного зростання.

Відповідно до поставленої мети дослідження, розглядатиметься саме процес планування та реалізацій інвестиційного проекту, як складової частини будь-якої економічної активності.

В енергетичному секторі тривають процеси суттєвої реструктуризації й реформування, майбутній напрямок і наслідки яких у цей час невідомі. Набуття чинності Закону України «Про ринок електричної енергії» який визначає правові, економічні й організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажем, постачанням електричної енергії. Також Законом передбачено розподіл постачання й продажу електроенергії, що приведе до суттєвої реструктуризації та реформування, майбутній напрямок і наслідки яких у цей час невідомі.

Можливі реформи політики встановлення тарифів, погашення державними організаціями заборгованості за електричну енергію й реструктуризація енергетичної галузі можуть зробити істотний вплив на підприємства цієї галузі. У зв'язку з невизначеністю щодо можливих змін у цьому секторі, у цей час неможливо оцінити потенційний вплив реформ на фінансовий стан і результати діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго".

Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій – у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні, на думку Л.М. Петренко, інвестиційна діяльність – це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку [56]. У вузькому ж розумінні, як визначає В.Г. Федоренко, інвестиційна діяльність, власне інвестування, визначається як процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення [71, с. 480].

Вважаємо, під інвестиційною діяльністю слід розуміти у більш

широкому сенсі та розкривати це поняття як на рівні підприємств, так і на рівні держави, та визначати ефективністю використання інвестиційних ресурсів. З огляду на таке розуміння інвестиційної діяльності, велике значення мають результати господарської діяльності інвестиційних галузей. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до засвоєння інновацій здійснюють основний вплив на інвестиційний цикл.

Економічний спад в нашій країні супроводжується скороченням інвестиційної активності. При цьому зменшення капіталовкладень відбувається вищими темпами, ніж спад виробництва.

В Україні чинники, які впливають на процес інвестування, перебувають у такому стані, що не можуть сприяти розвитку цього процесу. Однак досвід багатьох країн свідчить, що вихід з кризи неможливий без збільшення обсягу інвестицій.

Отже, активізацію інвестиційної діяльності гальмує ще і політична ситуація, а вихід з кризи без істотного збільшення капіталовкладень неможливий. Однак, з проведенням грошової реформи в Україні з'явився фактор стабілізації економіки, який слід закріпити і зміцнити проведенням реальних, а не декларативних реформ. Йдеться про подолання інфляції.

Високі темпи інфляції роблять абсолютно неефективним нагромадження фінансових ресурсів, спрямованих на здійснення довгострокових проектів. Зниження інфляції дає можливість нормалізувати фінансовий стан підприємств, стимулювати збільшення виробництва.

ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" постійно веде співпрацю з мерією м. Херсон по різних інвестиційних проектах з благоустрою міста, які направлені на покращення життя та самопочуття населення. Так, у 2016-2017 роках було освітлено парки Леніна, Херсонська фортеця та інші. У 2018-2019 році було підписано з мерією спільний проект по освітленню прибудинкових територій міста світлодіодними ліхтарями. Станом на 01.11.2019 в місті встановлено близько 20000 таких ліхтарів.

У 2020 році також запропоновано встановити в Дніпровському,

Корабельному, Суворовському районах на прибудинкових територіях ще 5000 світлодіодних ліхтарів, спираючись вже на перевірений опит співпраці.

Проведемо розрахунки по даному проекту та його ефективність.

Розрахуємо витрати на одиницю світлодіодного ліхтаря та його встановлення в табл. 3.8 [82].

Таблиця 3.8 – Витрати на одиницю світлодіодного ліхтаря та його встановлення ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у 2020 році

Найменування витрат на 1 од.	ціна грн.
1. Світлодіодний ліхтар LED.street.eco.30.4500 30Вт 4500К IP66 по оптовій ціні при закупівлі більше 1000 од.	320
2. Дроти	60
3. Обладнання	5
4. Встановлення	100
Всього	485 грн

Для вулиць, на яких не має опор освітлення будуть закуплені у фірми ТОВ "Елаут", м. Харків - опори освітлення 6 метрів СС 6м 60/144/3 за оптовою ціною 5800 грн. Встановлення такої опори складатиме 800 грн.

Розрахуємо загальні витрати по проекту у табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Загальні витрати по проекту ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у 2020 році

Найменування витрат	одиниць	ціна за од.	тис. грн.
1. Ліхтарі та їх встановлення	5000	485	2425
2. Опори освітлення: опора+встановлення	2891	6400	18502,4
3. Додаткові витрати на протязі 20 років по обслуговуванню ліхтарів			987
Всього витрат			21914,4

Таким чином, кошторис на проект по встановленню освітлення на прибудинкових територіях в м. Херсоні складатиме 21914 тис. грн.

Проведемо розрахунки виручки від продажу електроенергії.

Загальні витрати на рік на 1 лампу становлять:

$$Зв_1 = 1 \times 0,03\text{кВт} \times 365 \text{ днів} \times 8 \text{ годин/день} = 87,6 \text{ кВт.}$$

Загальні витрати електроенергії усіма лампами:

$$Зв = 87,6 \text{ кВт} \times 5000 = 438000 \text{ Вт} = 438000 \text{ кВт.}$$

Один кіловат енергії коштує 2,712 грн/кВт з ПДВ.

Оплата за світло за рік становить:

$$О = 438000 \times 2,712 = 1187856 \text{ грн, або } 1187,856 \text{ тис. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства становить:

$$П = (1187,856 \text{ тис. грн.} - 438 \times 1,586 \text{ (оптова закупівля електроенергії)} - 120 \text{ тис. інші витрати}) \times (1 - 0,18 \text{ (податок на прибуток)}) = 306 \text{ тис. грн.}$$

Також до чистого прибутку буде додаватися повернення державою по 2500 тис. грн. на рік.

У міжнародній практиці ставку дисконтування визначають як вартість залучення підприємством капіталу. Для цих цілей здебільшого використовують моделі середньозваженої вартості капіталу ($WACC = \text{Weighted Average Cost of Capital}$):

$$WACCs = K_{вк} \frac{ВК}{К} + (1 - S) K_{пк} \frac{ПК}{К}, \quad (3.1)$$

де $K_{вк}$ – очікувана ставка вартості власного капіталу;

$K_{пк}$ – очікувана ставка вартості позичкового капіталу.

$К$ – сума капіталу підприємства;

$ВК$ – сума власного капіталу;

$ПК$ – сума позичкового капіталу;

S – коефіцієнт, що характеризує ставку податку на прибуток.

$$WACCs = 0,13 \times \frac{5286498}{6738993} + (1 - 0,18) \times 0,33 \times \frac{1452495}{6738993} = 0,16.$$

Проведемо розрахунок дисконтованих грошових потоків по ставці дисконтування 16% у табл. 3.10.

Таблиця 3.10 – Дисконтовані грошові потоки по проекту ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" щодо встановлення світодідних ліхтарів у 2021 - 2025 рр.

Найменування	2021	2022	2023	2024	2025
Інвестиції, тис. грн.	21914,4				
Чистий прибуток, тис. грн.	2806	2806	2806	2806	2806
Амортизаційні відрахування, тис. грн.	1460,96	1460,96	1460,96	1460,96	1460,96
Грошові потоки (ЧП+АВ), тис. грн.	4266,96	4266,96	4266,96	4266,96	4266,96
Ставка дисконтування	16	16	16	16	16
Коефіцієнт дисконтування	0,8621	0,7432	0,6407	0,5523	0,4761
Дисконтовані грошові потоки	3678,546	3171,2047	2733,8413	2356,64201	2031,5
Найменування	2026	2027	2028	2029	2030
Чистий прибуток, тис. грн.	2806	2806	2806	2806	2806
Амортизаційні відрахування, тис. грн.	1460,96	1460,96	1460,96	1460,96	1460,96
Грошові потоки (ЧП+АВ), тис. грн.	4266,96	4266,96	4266,96	4266,96	4266,96
Ставка дисконтування	16	16	16	16	16
Коефіцієнт дисконтування	0,4104	0,3538	0,305	0,263	0,2267
Дисконтовані грошові потоки	1751,16	1509,6504	1301,4228	1122,21048	967,32
Найменування	2031	2032	2033	2034	2035
Чистий прибуток, тис. грн.	2806	2806	2806	2806	2806
Амортизаційні відрахування, тис. грн.	1460,96	1460,96	1460,96	1460,96	1460,96
Грошові потоки (ЧП+АВ), тис. грн.	4266,96	4266,96	4266,96	4266,96	4266,96
Ставка дисконтування	16	16	16	16	16
Коефіцієнт дисконтування	0,1954	0,1685	0,1452	0,1252	0,1079
Дисконтовані грошові потоки	833,764	718,98276	619,56259	534,223392	460,405

Розрахуємо показники ефективності впровадження проекту.

Чистий приведений ефект

$$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{P_i}{(1+d)^n} - IC, \quad (3.2)$$

де NPV – чистий приведений ефект, грн.;

P_i – дохід (прибуток) i -го року, грн.;

IC – первісні інвестиції, грн.;

d – дисконтна ставка або інфляції;

n – період життєвого циклу інвестиційного проекту.

$$NPV = 3678,546 + 3171,2047 + 2733,8413 + 2356,64201 + 2031,5 + 1751,16 + 1509,6504 + 1301,4228 + 1122,21048 + 967,32 + 833,764 + 718,98276 + 619,56259 + 534,223392 + 460,405 - 21914,4 = 1876,035 \text{ тис. грн.}$$

Якщо $NPV > 0$, проект прибутковий, його варто прийняти;

$NPV < 0$, проект не прибутковий, його варто відхилити;

$NPV = 0$, проект ні прибутковий, ні збитковий, ситуація невизначеності.

Індекс рентабельності інвестицій

$$PI = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{P_i}{(1+d)^n}}{IC}, \quad (3.3)$$

де PI – індекс рентабельності інвестицій.

Якщо $PI > 1$, проект прибутковий, його варто прийняти;

$PI < 1$, проект не прибутковий, його варто відхилити;

$PI = 0$, проект ні прибутковий, ні збитковий, ситуація невизначеності.

$$PI = 23790,44 / 21914,4 = 1,0856.$$

Термін окупності інвестицій:

$$PP = \frac{IC}{\bar{P}}, \quad (3.4)$$

де PP – термін окупності інвестицій, грн.;

\bar{P} – середня величина прибутку (доходу) за весь період життєвого циклу інвестиційного проекту.

$$PP = 21914,4 / (23790,44 / 15) = 13,82 \text{ років.}$$

У табл. 3.11 проведемо розрахунки по збільшенню чистого руху коштів від інвестиційної діяльності протягом 2021-2035 років.

Таблиця 3.11 – Прогноз змін руху коштів у результаті інвестиційної діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" на 2021-2025 роки, тис. грн.

Стаття	2021	2022	2023	2024	2025
Інші надходження	2419,05	2085,42	1797,80	1549,75	1335,94
Інші платежі	1259,49	1085,79	936,04	806,89	695,56
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	1159,56	999,63	861,77	742,87	640,37
Стаття	2026	2027	2028	2029	2030
Інші надходження	1151,58	992,76	855,83	737,98	636,12
Інші платежі	599,58	516,89	445,59	384,23	331,20
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	552,00	475,88	410,24	353,75	304,92
Стаття	2031	2032	2033	2034	2035
Інші надходження	548,29	472,81	407,43	351,31	302,77
Інші платежі	285,47	246,17	212,13	182,91	157,64
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	262,82	226,64	195,30	168,40	145,13

Як видно з табл. 3.11 по інвестиційному потоку з кожним роком будуть зменшуватись як надходження, так і платежі, тому найбільше зростання чистого руху коштів від інвестиційної діяльності буде у 2021 році - на 1159,56 тис. грн., а найменше у 2035 році - на 145,13 тис. грн. Загальні інші надходження за 2021-2035 роки становитимуть 15644,85 тис. грн., а інші платежі - 8145,58 тис. грн.

Таким чином, проведені розрахунки показали, що проект по освітленню прибудинкових територій по місту Херсон хоча і не принесе ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" великого прибутку - чистий приведений ефект становить 1876,035 тис. грн., а термін окупності 13,82 років із 15 років всього проекту, але це добавить імідж компанії, покращить відношення населення міста до неї і, як вважають фахівці компанії, покращить вчасну сплату за електроенергію. Загальне зростання чистого руху коштів у результаті інвестиційної діяльності за 2021-2035 роки становитиме 7499,27 тис. грн.

Висновки за розділом 3

Для забезпечення успішного функціонування ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у майбутньому необхідно здійснювати як оперативно-тактичне, так і стратегічне управління грошовими потоками. Об'єктом стратегічного аналізу ефективності управління грошовими потоками, на нашу думку, повинні бути як економічні, так і організаційні показники, оскільки такий вид оцінки зорієнтований на дослідження параметрів діяльності підприємств, що кардинально впливають на досягнення цілей підприємства. Показник ефективності організації управління грошовими потоками на ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" пропонується визначати експертним шляхом відповідно до сформованої групи якісних показників. З метою уникнення суб'єктивізму групу експертів слід формувати серед суб'єктів економічного оточення підприємства, таких як потенційний покупець, кредитор, інвестор та представник контролюючих органів.

Проведене прогнозування показало, що у 2020 році чистий рух коштів від операційної діяльності в порівнянні з 2018 роком зросте. Відбудеться це в результаті зростання надходження авансів від покупців і замовників, цільового фінансування та надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

У результаті проведеного прогнозування чистий рух грошових коштів збільшиться в 2020 році до 89584 тис. грн., що на 19,73% більше за 2018 рік.

Запропонований інвестиційний проект по освітленню прибудинкових територій по місту Херсон збільшить чистий рух коштів у результаті інвестиційної діяльності протягом 2021-2035 років на 7499,27 тис. грн. в результаті отримання інших надходження в розмірі 15644,85 тис. грн., а інші платежі становитимуть 8145,58 тис. грн. Чистий приведений ефект по проекту становить 1876,035 тис. грн., а термін окупності 13,82 років.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження теоретико-методичних основ менеджменту грошових потоків суб'єкта господарювання розроблено рекомендації щодо підвищення його ефективності та зроблено наступні висновки:

1. Надано визначення сутності грошових коштів та грошових потоків суб'єкта господарювання, яке показало, що грошовий потік підприємства – це рух грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг.

Грошові кошти фактично виступають об'єктом чи, точніше, засобом для здійснення управління грошовими потоками. Лише тісна взаємодія грошових коштів і грошових потоків породжує ефективне функціонування як грошово-кредитної системи, так і налагодженого обліку загалом. Найвагомішу роль у даному взаємозв'язку відіграють інформаційні потоки.

Грошовий потік підприємства є сукупністю розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, рух яких є одним з головних об'єктів управління, пов'язаний з чинниками ліквідності та ризику, впливає на рух активів та капіталу підприємства, характеризується відносними розміром, напрямком і часом. Формування грошових потоків на підприємстві характеризується різним рівнем їх значущості для забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності підприємства у короткостроковому та довгострокових періодах.

2. Розкрито завдання та функції управління грошовими потоками суб'єкта господарювання, з'ясовано, що завдання управління грошовими потоками підприємства, спрямовані на досягнення його головної мети. Основними завданнями управління грошовими потоками підприємства є: формування достатнього обсягу грошових ресурсів; оптимізація розподілу сформованого обсягу грошових ресурсів; забезпечення високого рівня

фінансової стійкості підприємства; підтримка платоспроможності підприємства; максимізація чистого грошового потоку; сприяння мінімізації втрат вартості грошових коштів. Наведені основні функції управління грошовими потоками.

3. Розглянуто системний підхід до управління грошовими потоками суб'єкта господарювання в умовах ризиків та невизначеності. Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його діяльності і розвитку шляхом балансування обсягів надходження і витрачення грошових коштів підприємства та формування необхідної звітності, що забезпечить проведення всестороннього аналізу грошових потоків. Механізм управління має ґрунтуватися на принципах системності, інтегрованості, достовірності, динамічності, відповідності цілям підприємства, досяжності, ефективності, багатоваріантності.

4. Надано загальну характеристику фінансово-господарської діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго". У 2018 році капітал збільшився на 306,8% до 6738993 тис. грн. порівняно з 2017 роком. Відбулося значне зростання капіталу у дооцінках в 6 разів до 5916476 тис. грн. Також відбулося збільшення позикових коштів на 8,54 % або на 114324 тис. грн., а саме, короткостроковий позиковий капітал збільшився на 78,65%, а довгостроковий зменшився на 91,94%. Власний капітал з кожним роком зростає - у 2017 році на 9,65%, а у 2018 році на 4968071 тис. грн. до 5286498 тис. грн. У 2018 році відбулося зменшення дебіторської заборгованості на 12,97% до 261105 тис. грн. На підприємстві великий розмір запасів і в 2017 році вони збільшились на 44,2%, а в 2018 році ще на 39,67% до 71892 тис. грн.

На підприємстві відбувається збільшення чистого доходу на 29,63% в 2017 році та ще на 15,63% в 2018 році. У 2017 році відбулося збільшення собівартості продукції на 23,59% або на 605475 тис. грн. У 2018 році собівартість збільшилась більш швидкими темпами ніж чистий дохід - на

551201 тис. грн. порівняно з 542213 тис. грн. чистого доходу. Підприємство отримало чисті збитки в 2016 році. У 2017 році підприємство отримало 42453 тис. грн. чистих прибутків на що вплинуло зростання чистого доходу. У 2018 році чисті прибутки зросли на 272,22% до 158017 тис. грн. на що вплинуло зростання інших операційних доходів та інших доходів на 39442 тис. грн. та 73355 тис. грн. відповідно.

Проведені розрахунки показали, що в 2018 році відбуваються як позитивні зміни в господарській діяльності підприємства, так і негативні. Позитивним є збільшення доходів від реалізації продукції, отримання великих чистих прибутків. Негативним є скорочення персоналу, зростання собівартості більш швидкими темпами, ніж чистого доходу та величезний розмір зношених основних засобів.

5. Зроблено оцінку грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" прямим та непрямим методами. Прямий метод спрямований на одержання даних, що характеризують як валовий, так і чистий потік коштів підприємства у звітному періоді. Чистий грошовий потік за операційною діяльністю збільшився в 2017 році на 89446 тис. грн., а вже в 2018 році ще на 97324 тис. грн. Непрямий метод наочно показує відмінність між чистим фінансовим результатом і чистим грошовим потоком підприємства. За допомогою ряду коригувальних процедур фінансовий результат підприємства (чистий прибуток або збиток) перетвориться у величину чистого грошового потоку від операційної діяльності. Результати показали, що за 2018 рік чистий грошовий потік за операційною діяльністю зменшився по відношенню до 2017 року на 69219 тис. грн.

6. Проведено аналіз складу, структури, динаміки грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" та ефективності управління ними. У 2018 році найбільшу питому вагу займали надходження від операційної діяльності – 99,18%, зменшились надходження від фінансової діяльності до 24993 тис. грн., що дорівнює 0,51% всіх надходжень та надходження від інвестиційної діяльності зросли до 14965 тис. грн., а їх

частка зросла на 0,09 п.п. до 0,31%. Питома вага негативного грошового потоку від фінансової діяльності протягом аналізованого періоду також змінювалась - в результаті його зменшення в 2017 році на 117551 тис. грн. він втратив 4,34 п.п. частки і став дорівнювати 3,88%, а у 2018 році в результаті зменшився на 71992 тис. грн. його частка зменшилась до 2,02% всього негативного грошового потоку.

Аналіз динаміки та структури вхідних грошових потоків підприємства протягом 2016-2018 років виявив нерівномірність грошових надходжень підприємства в розрізі окремих видів діяльності підприємства, а також значну залежність підприємства від позикових коштів. З кожним роком відбувається збільшення чистого руху коштів від операційної діяльності, але відбувається зростання і від'ємного грошового потоку від інвестиційної та фінансової діяльності. Підприємство сплачує величезні суми на сплату відсотків по кредитах.

Спостерігається значне збільшення ефективності грошових потоків на ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у 2018 році та зростання показників ліквідності чистого грошового потоку, що говорить про покращення управління грошовими потоками на підприємстві.

7. Досліджено формування стратегії управління грошовими потоками суб'єкта господарювання для підвищення їх ефективності.

Для забезпечення успішного функціонування ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" у майбутньому необхідно здійснювати як оперативно-тактичне, так і стратегічне управління грошовими потоками. Об'єктом стратегічного аналізу ефективності управління грошовими потоками, на нашу думку, повинні бути як економічні, так і організаційні показники, оскільки такий вид оцінки зорієнтований на дослідження параметрів діяльності підприємств, що кардинально впливають на досягнення цілей підприємства. Показник ефективності організації управління грошовими потоками на ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" пропонується визначати

експертним шляхом відповідно до сформованої групи якісних показників. З метою уникнення суб'єктивізму групу експертів слід формувати серед суб'єктів економічного оточення підприємства, таких як потенційний покупець, кредитор, інвестор та представник контролюючих органів.

8. Здійснено прогнозування грошових потоків суб'єкта господарювання. Проведене прогнозування показало, що у 2020 році чистий рух коштів від операційної діяльності в порівнянні з 2018 роком зросте на 116,824 тис. грн. або на 35,38%. Відбудеться це в результаті зростання надходження авансів від покупців і замовників на 187273 тис. грн., цільового фінансування на 89694 тис. грн. та надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 10888826 тис. грн. або на 33,01%.

У 2019-2020 роках будуть продовжувати збільшуватись витрачання на придбання необоротних активів, що в першу чергу пов'язано з величезним зносом основних засобів. В результаті в 2020 році чистий рух коштів від інвестиційної діяльності становитиме -271788 тис. грн., що на 777798 тис. грн. менше за 2018 рік.

У результаті проведеного прогнозування чистий рух грошових коштів збільшиться в 2020 році до 89584 тис. грн., що на 19,73% більше за 2018 рік.

Збалансування усіх видів грошових потоків на основі урахування як зовнішніх, так і внутрішніх факторів сприятиме підвищенню ефективності управління грошовими засобами, результатів фінансово-господарської діяльності підприємств.

9. Запропоновано використання інвестиційних проектів для покращення менеджменту грошових потоків ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго", з'ясовано, що основною метою управління інвестиційними грошовими потоками є забезпечення ритмічного здійснення інвестиційної діяльності і фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку шляхом збалансування об'ємів надходження і витрачання грошових коштів в інвестиційному процесі та їх синхронізації в часі.

Розроблено інвестиційний проект по освітленню прибудинкових

територій по місту Херсон. Проведені розрахунки показали, що проект по освітленню прибудинкових територій по місту Херсон хоча і не принесе ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго" великого прибутку - чистий приведений ефект становить 1876,035 тис. грн., а термін окупності 13,82 років із 15 років всього проекту, але це добавить імідж компанії, покращить відношення населення міста до неї і, як вважають фахівці компанії, покращить вчасну сплату за електроенергію.

Найбільше зростання чистого руху коштів від інвестиційної діяльності буде у 2021 році - на 1159,56 тис. грн., а найменше у 2035 році - на 145,13 тис. грн. Загальні інші надходження за 2021-2035 роки становитимуть 15644,85 тис. грн., а інші платежі - 8145,58 тис. грн.

Загальне зростання чистого руху коштів у результаті інвестиційної діяльності за 2021-2035 роки становитиме 7499,27 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичне забезпечення раціоналізації грошових потоків підприємств (на прикладі меблевого виробництва України): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / В.Р. Шевчук; Терноп. акад. нар. госп-ва. – Тернопіль, 2011. – 120 с.
2. Андреева Г.І. Економічний аналіз : навч.-метод. посібник /І. Андреева. – Київ : Знання, 2010. – 263 с.
3. Бабець Є.К. Теорія економічного аналізу : навч. посібник / Є.К. Бабець, М.І. Горлов, С.О. Жуков. – Київ : ВД «Професіонал», 2008. – 384 с.
4. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів) : навч. посіб. / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. – Київ : КНЕУ, 2006. – 282 с.
5. Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін : навч. посібник для вузів. / Ю.М. Бажал. – Київ : Заповіт, 2006. – 240 с.
6. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз теорія і практика : навч. посібник / О. Я. Базилінська. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
7. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства : навч. посібник / О.М. Бандурка, М.Я.Коробов, П.І.Орлов. – Київ: Либідь, 2008. – 384 с.
8. Барабаш Н.С. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства / Н.С. Барабаш, М.О. Никонович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – Т. 2. – С. 164-167.
9. Бертонеш М. Управление денежными потоками / М. Бертонеш, Р. Найт. – Санкт-Петербург: Питер, 2004. – 240 с.
10. Бланк И. Управление активами / И. Бланк. – Київ : НикаЦентр ; Эльга, 2000. – 720 с.
11. Бланк И.А Управление денежными потоками. – 2-е изд., перероб. и доп. – Київ : Ника-Центр, 2007. – 752 с.

- 12.Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т. 2. – 2-е изд., перераб. и доп. / И.А. Бланк. – Київ: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 624 с.
- 13.Бонарев В. В. Теоретичні основи аналізу грошових потоків підприємства / В. В. Бонарев // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7(1). – С. 115-122. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2010_7\(1\)__15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2010_7(1)__15). – Назва з екрана. – Дата перегляду: 20.10.2019.
- 14.Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент / В.В. Бочаров. – Санкт-Петербург: Питер, 2013. – 464 с.
15. Ван Хорн Дж.К. Основы управления финансами: Пер. с англ. / Гл. ред. серии Я.В. Соколов. – Москва: Финансы и статистика, 2009. – 800 с.
- 16.Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васюренко. – Київ: Знання, 2000. – 243 с.
- 17.Гаркуша Н. М. Методика аналізу грошових потоків підприємства / Н. М. Гаркуша, О. О. Горошанська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2011. - Вип. 2. - С. 90-96. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_2_16. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 23.10.2019.
18. Гейтс Б. Бизнес со скоростью мысли [Текст] / Б. Гейтс. – Изд. 2-е, исправл. – Москва: Эксмо, 2007. – 480 с.
- 19.Герасимчук З.В. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович // Луцький держ. технічний ун-т, Київський національний торговельно-економічний ун-т. Вид. 2-е, переробл. і доп. – Луцьк: Надстир'я, 2007. – 412 с.
20. Дерій М. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок [Електронний ресурс] / М. Дерій // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 60-64.
21. Єпіфанова І.Ю. Вхідні та вихідні грошові потоки підприємства як економічна категорія / І.Ю. Єпіфанова // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку фінансових та

інноваційно-інвестиційних процесів в Україні». – Вінниця, 2013. – С. 247-249.

22. Єрешко Ю.О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії / Ю.О. Єрешко // Формування ринкових відносин в Україні. – Київ, 2011. – № 4(119). – С. 39-43.

23. Єфіменко В.І. Облік у зарубіжних країнах : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.І. Єфіменко, Л.І. Лук'яненко; за ред. В.І. Єфіменка. – Київ: КНЕУ, 2005. – 211 с.

24. Завадський Й.С. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юркевич. – Житомир : ЖІТІ, 1999. – 444 с.

25. Іванченко І.В. Використання методів діагностики підприємств в період економічної кризи / І.В. Іванченко // Економіка України. – № 4, 2011. – С. 17-32.

26. Іванчук О.В. Фінансовий аналіз: Навчально-методичний посібник / О.В. Іванчук, Л.Я. Тринька. – Київ: Алерта, 2014. – 768 с.

27. Ізмайлова К.В. Сучасні технології фінансового аналізу : навч. посібник / К.В. Ізмайлова. – Київ : МАУП, 2010. – 148 с.

28. Квасницька Р. С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навчальний посібник / Р. С. Квасницька. – Київ: Ліра-К, 2013. – 631 с.

29. Кинг А.М. Тотальное управление деньгами / Пер. с англ. – Санкт-Петербург: Полигон, 1999. – 448 с.

30. Клівець П.Г. Стратегія підприємства : навчальний посібник / П.Г. Клівець. – Київ : Академвидав, 2007. – 320 с.

31. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. – Москва: Финансы и статистика, 2011. – 768 с.

32. Колузанов К.В. Аналіз структури руху грошових потоків для прийняття довгострокових управлінських рішень / К.В. Колузанов, Н.О. Колузанова // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 80-85.

33. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності

підприємств : навч. посібник / М.Я. Коробов. – Київ: Знання, КОО, 2006. – 378 с.

34. Косова Т. Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за ред. Т. Д. Косова, І. В. Сіменко. – Київ: Центр учб. л-ри, 2013. – 440 с.

35. Крічевець К. Теоретичні основи контролінгу грошових потоків підприємства / К. Крічевець // Наука молода. – Тернопіль, 2007. – Вип. 8. – С. 172-175.

36. Крушельницька О.В. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах / О.В. Крушельницька // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2010. – № 1(51). – Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/69250/64982>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 17.10.2019.

37. Лапішко М.Л. Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів / М.Л. Лапішко. – Львів: Світ, 2005. – 328 с.

38. Ластовенко О.В. Вдосконалення системи управління грошовими потоками підприємства: дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. – Донецьк, 2005.

39. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання / Л.А. Лахтіонова. – Київ: Основи, 2005. – 45 с.

40. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. – Київ: Хай-Тек Прес, 2010. – 336 с.

41. Лігоненко Л. Управління грошовими коштами торговельного підприємства : [навчальний посібник] / Л. Лігоненко, Г. Ковальчук. – Київ: КДТЕУ, 2008. – 156 с.

42. Майборода О.В. Оптимізація фінансових потоків промислового підприємства: теоретичні аспекти питання / О.В. Майборода // Економіка розвитку. – Харків: ХНЕУ, 2012. – № 1(61). – С. 110.

43. Мартякова О.В. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства / О.В. Мартякова // Наукові праці. – Донецьк, 2007. – Вип. 32(126): Серія: Економічна. – С. 158-162.

44. Мельничук Т. А. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства / Т. А. Мельничук // Управління розвитком. – 2013. – № 16. – С. 73-74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_16_30. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 17.10.2019.

45. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств від 28.07.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uazakon.com/big/text892/pg1.htm>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 20.10.2019.

46. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dipifr.info/lib_files/standards/ukr/standards_010109/IAS_7.pdf. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 24.10.2019.

47. Мошенський С.З. Економічний аналіз [текст] : підручник : навч. видання / С.З. Мошенський, О.В. Олійник. – 2-вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2007. – 704 с.

48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. Наказом Мінфіну України від 7 лют. 2013 р. № 73 : станом на 18 берез. 2014 р. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 17.10.2019.

49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" (Форми N 1-дс, 2-дс, 3-дс, 4-дс): Наказ від 24.12.2010 № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0095-11>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 17.10.2019.

50. Некрасенко Л.А. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання / Л.А. Некрасенко, І.М. Гнилосир// Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – № 3. – С. 118 – 122.

51. Несходовський І.С. Облік грошових коштів та контроль їх

виконання в підприємствах торгівлі : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» [Електронний ресурс] / І.С. Несходовський. – Київ, 2009. – 20 с.

52. Олійник О.О. Логіко-структурна модель платіжного календаря в управлінні грошовими потоками підприємств АПК / О.О. Олійник // Вісник Бердянського університету менеджменту та бізнесу. - 2010. - №1. - С. 106-110.

53. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, Й.С. Завадська. – Київ: Кондор, 2007. – 358 с.

54. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – С. 215-220.

55. Павловська В.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / В.О. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – Київ: КНЕУ, 2007. – 592 с.

56. Петренко Л.М. Теоретичні аспекти дослідження інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / Л.М. Петренко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – Вип. 22, ч. II – 2012. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/54.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/54.pdf). – Назва з екрана. – Дата перегляду: 20.10.2019.

57. Пласкова Н. Информационная база анализа денежных потоков / Н. Пласкова // Финансовый бизнес. – 2011. – № 10. – С. 23–30.

58. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2012 р., № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 17.10.2019.

59. Поддєрьогін А.М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства [Текст] / А.М. Поддєрьогін, Я.І. Невмержицький // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 119-127.

60. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник / Кер. кол.

авт. і наук. ред. проф. Поддєрьогін А.М. – Київ: КНЕУ, 2005. – 536 с.

61. Річна звітність діяльності ПрАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго". – https://ksoe.com.ua/shareholders/fin_zvit. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 20.10.2019.

62. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібник [2-ге вид., випр. і доп.] / Г.В. Савицька. – Київ: Знання, 2005. – 662 с.

63. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент : навчальний посібник / О.М. Скібіцький. – Київ: ЦУЛ, 2011. – 568 с.

64. Старостенко Г. Г. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Г.Г. Старостенко, Н. В. Мірко. – Київ: ЦУЛ, 2006. – 224 с.

65. Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник / Г. М. Тарасюк, Л.І. Шваб. – 3-тє вид. – Київ: Каравела, 2008. – 352 с.

66. Тацій І. В. Аналіз грошових потоків підприємства / І. В. Тацій // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2014. – № 1. – С. 150-153. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2014_1_32. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 14.10.2019.

67. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник / О. О. Терещенко. – Київ: КНЕУ, 2008. – 554 с.

68. Тимош І. Оптимізація грошових потоків у системі підприємницької діяльності / І. Тимош // Економічний аналіз. – 2009. – №3. – С. 244-246.

69. Тищенко О.М. Стратегія підприємства : конспект лекцій / О. М. Тищенко, Т. М. Чечетова-Терашвілі, О.В. Ревенко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 144 с.

70. Тянь Р.Б. Планування діяльності підприємства : навч. посібник. – Київ: МАУП, 2008. – 156 с.

71. Федоренко В.Г. Інвестознавство. Підручник. – 3-тє вид., допов. / В.Г. Федоренко. – Київ: МАУП, 2004. – 480 с.

72. Финансы : [учебное пособие] / под ред. А. Ковалевой. – 3-е изд., перераб. и. доп. – Москва: Финансы и статистика, 2009. – 384 с.
73. Фінансова діяльність підприємства : підручник / [Бандурка О.М. та ін.] – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: Либідь, 2010. – 384 с.
74. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / О.О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш та ін.; За заг. ред. О. О. Терещенка. – Київ: КНЕУ, 2006. – 312 с.
75. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Т.В. Калінеску, В.С. Альошкін, В.Г. Кудіна // Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – 372 с.
76. Харченко В.А. Система управління грошовими потоками підприємства [Текст] / В.А. Харченко // Вісник економічної науки України. – 2011. – 167 с.
77. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – Київ: ЦУЛ, 2008. – 566 с.
78. Шаманська О.І. Управління фінансовими ресурсами на підприємстві / О.І. Шаманська // Наукові записки. – Острог, 2007. – Вип. 9, ч. 2. – С. 490-496.
79. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз : навч. посібник / О.О. Шеремет. – Київ: Вид-во "Кондор". – 2007. – 193 с.
80. Шталь Т.В. Аналіз інвестиційного клімату України та шляхи його вдосконалення / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тіщенко, Е. Сапаров // БІЗНЕСІНФОРМ – 2013. – № 3. – С. 122-125.
81. Шубіна С.В. Економічний аналіз : практикум / С.В. Шубіна, Ж.І. Торяник. – Київ: Знання, 2007. – 230 с.
82. Электрический светильник – уличный фонарь: LED.street.eco.30.4500 30Вт 4500К IP66 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://elektro-baza.com.ua/svetil-nik-svetodiodnyy-konsol-nyy-e-led-street-eco-30-4500-30vt-4500k-ip66>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 25.10.2019.

Додаток А

			Коди
		Дата	01.01.2019
Підприємство	ПАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"	за ЄДРПОУ	05396638
Територія		за КОАТУУ	6510136900
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Орган державного управління		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Розподілення електроенергії	за КВЕД	35.13
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса:	73000, м. Херсон, вул. Пестеля,5		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	3092	3004
первісна вартість	1001	5981	6349
накопичена амортизація	1002	2889	3345
Незавершені капітальні інвестиції	1005	78574	120351
Основні засоби:	1010	1053130	6113005
первісна вартість	1011	6736789	9952874
знос	1012	5683659	3839869
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	13318	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	109974	4722
Відстрочені податкові активи	1045	7329	10882
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0

Продовження додатку А

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	1265417	6251964
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	51472	71892
Виробничі запаси	1101	47736	66020
Незавершене виробництво	1102	3645	5797
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	91	75
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	110503	176838
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	75498	66690
з бюджетом	1135	9502	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	5697	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	98821	17577
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	28895	93230
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	28887	93221
Витрати майбутніх періодів	1170	178	283
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	16312	60519
Усього за розділом ІІ	1195	391181	487029
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1656598	6738993

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44724	44724
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	
Капітал у дооцінках	1405	967981	5916476
Додатковий капітал	1410	16568	16568
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6146	8268
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-716992	-699538
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	318427	5286498
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	491176	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	58755	44333
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	549931	44333
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	280672	761427
Векселі видані	1605	0	0

Продовження додатку А

Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	23697	23865
за товари, роботи, послуги	1615	7683	101353
за розрахунками з бюджетом	1620	3682	19008
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	10316
за розрахунками зі страхування	1625	3604	4479
за розрахунками з оплати праці	1630	13551	16645
за одержаними авансами	1635	347853	329017
за розрахунками з учасниками	1640	31266	31236
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	22263	27670
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	53969	93462
Усього за розділом III	1695	788240	1408162
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1656598	6738993

Продовження додатку А

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4011676	3469463
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3723321	3172120
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	288355	297343
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	83447	44005
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	85205	71665
Витрати на збут	2150	0	0
Інші операційні витрати	2180	67747	151518
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	218850	118165

Продовження додатку А

Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	2	1
Інші фінансові доходи	2220	2126	0
Інші доходи	2240	89180	15825
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	64583	71441
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	52162	10871
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	193413	51679
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	35396	9226
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	158017	42453
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	94504	77638
Витрати на оплату праці	2505	331574	271387
Відрахування на соціальні заходи	2510	72119	58452
Амортизація	2515	149183	126369
Інші операційні витрати	2520	124313	195315
Разом	2550	771693	729161

Продовження додатку А

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	3297934	2768101
Повернення податків і зборів	3005	1	19062
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	175757	206756
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	1327395	1244356
Надходження від повернення авансів	3020	321	372
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	24997	31064

Продовження додатку А

Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	3532020	3235868
Праці	3105	265671	218329
Відрахувань на соціальні заходи	3110	72702	59110
Зобов'язань з податків і зборів	3115	210703	174315
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	0	0
Витрачання на оплату авансів	3135	353588	285420
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	3997	2522
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0	0
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	57497	61244
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	330227	232903
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	12839	8901
необоротних активів	3205	0	486
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	2126	0

Продовження додатку А

Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	7
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	1000	0
необоротних активів	3260	207955	148232
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-193990	-138838
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	24993	71725
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	0	0
Погашення позик	3350	24993	96672
Сплату дивідендів	3355	30	2

Продовження додатку А

Витрачання на сплату відсотків	3360	71913	72254
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-71943	-97203
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	64294	-3138
Залишок коштів на початок року	3405	28895	32156
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	41	-123
Залишок коштів на кінець року	3415	93230	28895

Додаток Б

			Коди
		Дата	01.01.2018
Підприємство	ПАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"	за ЄДРПОУ	05396638
Територія		за КОАТУУ	6510136900
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Орган державного управління		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Розподілення електроенергії	за КВЕД	35.13
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса:	73000, м. Херсон, вул. Пестеля,5		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	3126	3092
первісна вартість	1001	5313	5981
накопичена амортизація	1002	2187	2889
Незавершені капітальні інвестиції	1005	56313	78574
Основні засоби:	1010	1006566	1053130
первісна вартість	1011	6594867	6736789
знос	1012	5588301	5683659
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	20190	13318
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	106730	109974
Відстрочені податкові активи	1045	9069	7329
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0

Продовження додатку Б

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	1201994	1265417
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	35694	51472
Виробничі запаси	1101	33281	47736
Незавершене виробництво	1102	2327	3645
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	86	91
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	196533	110503
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	13441	75498
з бюджетом	1135	19198	9502
у тому числі з податку на прибуток	1136	19198	5697
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	44478	98821
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	32156	28895
Готівка	1166	6	0
Рахунки в банках	1167	32150	28887
Витрати майбутніх періодів	1170	273	178
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	27852	16312
Усього за розділом ІІ	1195	369625	391181
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1571619	1656598

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44724	44724
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	968826	967981
Додатковий капітал	1410	16568	16568
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6146	6146
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-745848	-716992
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	290416	318427
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	475840	491176
Інші довгострокові зобов'язання	1515	71009	58755
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	546849	549931
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	296855	280672
Векселі видані	1605	0	0

Продовження додатку Б

Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	22910	23697
за товари, роботи, послуги	1615	51145	7683
за розрахунками з бюджетом	1620	11266	3682
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	3092	3604
за розрахунками з оплати праці	1630	11539	13551
за одержаними авансами	1635	246066	347853
за розрахунками з учасниками	1640	31268	31266
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	18893	22263
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	41320	53969
Усього за розділом III	1695	734354	788240
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1571619	1656598

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3469463	2676361
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3172120	2566645
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	297343	109716
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	44005	49798
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	71665	61509
Витрати на збут	2150	0	0
Інші операційні витрати	2180	151518	120891
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	118165	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	22886
Дохід від участі в капіталі	2200	1	6

Продовження додатку Б

Інші фінансові доходи	2220	0	75
Інші доходи	2240	15825	29561
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	71441	70655
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	10871	12391
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	51679	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	76290
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	9226	1395
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	42453	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	77685

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	77638	85268
Витрати на оплату праці	2505	271387	241308
Відрахування на соціальні заходи	2510	58452	51654
Амортизація	2515	126369	105694
Інші операційні витрати	2520	195315	155838
Разом	2550	729161	639762

Продовження додатку Б

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2768101	2055275
Повернення податків і зборів	3005	19062	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	206756	135593
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	1244356	1002539
Надходження від повернення авансів	3020	372	6128
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	31064	36685

Продовження додатку Б

Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	3235868	2494846
Праці	3105	218329	187924
Відрахувань на соціальні заходи	3110	59110	52204
Зобов'язань з податків і зборів	3115	174315	103260
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	0	0
Витрачання на оплату авансів	3135	285420	191669
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	2522	1890
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0	0
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	61244	60970
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	232903	143457
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	8901	15000
необоротних активів	3205	486	113
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	75
дивідендів	3220	0	0

Продовження додатку Б

Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	7	3
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	0	109
необоротних активів	3260	148232	104407
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-138838	-89325
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	71725	235589
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	0	0
Погашення позик	3350	96672	218476
Сплату дивідендів	3355	2	2

Продовження додатку Б

Витрачання на сплату відсотків	3360	72254	68001
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-97203	-50890
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-3138	3242
Залишок коштів на початок року	3405	32156	28982
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-123	-68
Залишок коштів на кінець року	3415	28895	32156

Додаток В

			Коди
		Дата	01.01.2017
Підприємство	ПАТ "Енергопостачальна компанія "Херсонобленерго"	за ЄДРПОУ	05396638
Територія		за КОАТУУ	6510136900
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Орган державного управління		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Розподілення електроенергії	за КВЕД	35.13
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса:	73000, м. Херсон, вул. Пестеля,5		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	2653	3126
первісна вартість	1001	4171	5313
накопичена амортизація	1002	1518	2187
Незавершені капітальні інвестиції	1005	42715	56313
Основні засоби:	1010	979661	1006566
первісна вартість	1011	6601524	6594867
знос	1012	5621863	5588301
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	20892	20190
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	94822	106730
Відстрочені податкові активи	1045	10463	9069
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0

Продовження додатку В

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	1151206	1201994
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	37595	35694
Виробничі запаси	1101	35557	33281
Незавершене виробництво	1102	1569	2327
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	469	86
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	119962	196533
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4737	13441
з бюджетом	1135	19279	19198
у тому числі з податку на прибуток	1136	19278	19198
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16181	44478
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	28982	32156
Готівка	1166	8	6
Рахунки в банках	1167	28974	32150
Витрати майбутніх періодів	1170	141	273
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	35436	27852
Усього за розділом ІІ	1195	262313	369625
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1413519	1571619

Продовження додатку В

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44724	44724
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	1005173	968826
Додатковий капітал	1410	16568	16568
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	6146	6146
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-689517	-745848
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	383094	290416
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	420012	475840
Інші довгострокові зобов'язання	1515	80707	71009
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	500719	546849
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	247839	296855
Векселі видані	1605	0	0

Продовження додатку В

Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	22376	22910
за товари, роботи, послуги	1615	5143	51145
за розрахунками з бюджетом	1620	3846	11266
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	3381	3092
за розрахунками з оплати праці	1630	6712	11539
за одержаними авансами	1635	161615	246066
за розрахунками з учасниками	1640	31270	31268
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	12652	18893
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	34872	41320
Усього за розділом III	1695	529706	734354
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1413519	1571619

Продовження додатку В

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2676361	2034681
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	2566645	1896684
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	109716	137997
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	49798	75419
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	61509	44677
Витрати на збут	2150	0	0
Інші операційні витрати	2180	120891	262933
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	22886	94194

Продовження додатку В

Дохід від участі в капіталі	2200	6	3
Інші фінансові доходи	2220	75	328
Інші доходи	2240	29561	3718
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	70655	59097
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	12391	1668
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	76290	150910
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1395	4245
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	77685	146665

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	85268	65182
Витрати на оплату праці	2505	241308	165412
Відрахування на соціальні заходи	2510	51654	59303
Амортизація	2515	105694	97810
Інші операційні витрати	2520	155838	291875
Разом	2550	639762	679582

Продовження додатку В

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2016 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
І. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2055275	1664695
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	135593	41215
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	1002539	765577
Надходження від повернення авансів	3020	6128	1183
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	36685	31771

Продовження додатку В

Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	2494846	1862211
Праці	3105	187924	135278
Відрахувань на соціальні заходи	3110	52204	66597
Зобов'язань з податків і зборів	3115	103260	99201
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	0	0
Витрачання на оплату авансів	3135	191669	134151
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	1890	1364
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0	0
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	60970	50271
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	143457	155368
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	15000	10
необоротних активів	3205	113	358
Надходження від отриманих: відсотків	3215	75	328
дивідендів	3220	0	0

Продовження додатку В

Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	3	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	109	0
необоротних активів	3260	104407	77989
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-89325	-77293
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	235589	96271
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	0	0
Погашення позик	3350	218476	113262
Сплату дивідендів	3355	2	7

Продовження додатку В

Витрачання на сплату відсотків	3360	68001	50645
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-50890	-67643
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	3242	-10432
Залишок коштів на початок року	3405	28982	18854
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-68	-304
Залишок коштів на кінець року	3415	32156	28982

Додаток Г

Характеристика показників ліквідності чистого грошового потоку
підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку	Характеристика показника
Коефіцієнти ліквідності грошових потоків підприємства		
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	$\frac{\text{Грошові надходження}}{\text{Грошові витрачання}}$ $\frac{\text{Сума валового вхідного грошового потоку} - (\text{Залишок коштів на кінець періоду} - \text{Залишок коштів на початок періоду})}{\text{Сума валового вихідного грошового потоку}}$	характеризує забезпеченість витрачання грошей їх надходженням. Якщо даний показник менше 1, то підприємству необхідно вживати заходи для додаткового залучення інвестиційних ресурсів
Коефіцієнт відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку	$\frac{\text{Грошові надходження}}{\text{Чистий грошовий потік}}$	характеризує, який обсяг грошових надходжень потрібний для отримання 1 гривні чистого грошового потоку
Коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Грошові надходження}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$	характеризує ступінь обертання дебіторської заборгованості на основі грошових надходжень
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості надходженням грошей	$\frac{\text{Грошові надходження}}{\text{Кредиторська заборгованість}}$	характеризує здатність підприємства виконувати поточні зобов'язання за рахунок надходження грошей
Коефіцієнт поповнення грошових коштів	$\frac{\text{Грошові надходження}}{\text{Залишок грошових коштів}}$	характеризує ступінь збільшення залишку грошових коштів
Коефіцієнт обертання оборотних активів на основі грошових надходжень	$\frac{\text{Грошові надходження}}{\text{Оборотні активи}}$	характеризує ступінь обертання оборотних активів підприємства на основі грошових надходжень

Додаток Д

Характеристика показників ефективності грошових потоків підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку	Характеристика показника
Коефіцієнт притоку грошових коштів	$\frac{\text{Чистий грошовий потік}}{\text{Грошові надходження}}$	характеризує скільки гривень чистого грошового потоку генерує 1 гривня грошових надходжень
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	$\frac{\text{Чистий грошовий потік}}{\text{Грошові витрачання}}$	характеризує скільки гривень чистого грошового потоку забезпечує 1 гривня грошових виплат
Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості чистим грошовим потоком	$\frac{\text{Чистий грошовий потік}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$	чистим грошовим потоком характеризує скільки гривень чистого грошового потоку припадає на 1 гривню майбутніх грошових надходжень
Коефіцієнт забезпечення кредиторської заборгованості чистим грошовим потоком	$\frac{\text{Чистий грошовий потік}}{\text{Кредиторська заборгованість}}$	характеризує ступінь покриття кредиторської заборгованості чистим грошовим потоком підприємства
Коефіцієнт чистого поповнення грошових коштів	$\frac{\text{Чистий грошовий потік}}{\text{Залишок коштів}}$	характеризує ступінь поповнення залишку коштів підприємства за рахунок чистого грошового потоку
Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку	$\frac{\text{Чистий грошовий потік}}{\text{Оборотні активи}}$	характеризує розмір чистого грошового потоку, що генерується 1 гривнею оборотних активів підприємства